

HÍRADÓ

XXIII. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1979. JANUÁR 13.

AZ ELMÚLT HÉT

Európa nagy részét hó és jég borítja, változatlan erővel tombol a tél; az emberek az „évszázad hideghullámáról” beszélnek. A halálos eseteket már nem lehet számontartani, de jól jellemzi a helyzetet, hogy az újabb jelentések szerencsétlenségéről számolnak be már Dél-Európából is! Olaszországban eddig tizenhét, Görögországban tizenhatan, Jugoszláviában ketten vesztették életüket.

A vasúti közlekedés egész kontinensünkön súlyos nehézségekkel küzd, késések, járatlások jellemzik a légi közlekedést, de nem jobb a helyzet az országutakon sem. Franciaországban gyakorlatilag megbénult az országutak forgalma az újabb havazások és a mínusz 15 fokos hideg miatt; helyenként kétnégy méteres hótorlások zártak körül több száz gépkocsit.

Csehszlovákiában rendkívüli intézkedéseket hoztak, akárcsak Lengyelországban, hogy — ha óriási erőfeszítésekkel is — biztosítsák a normális életfeltételeket; ennek ellenére például Lengyelország nem fogad turistákat.

Hazánkat — szerencsére — eddig elkerülte Tél tábornok hadserege; minden út járható, a fűtés, melegvíz-szolgáltatás nem akadozik, elegendő energia áll a rendelkezésünkre.

Míg Európában a hideg idő teremt dermesztő helyzeteket, addig Iránban az ismétlődő tüntetések forrósítják a levegőt; bár beiktatták a polgári kormányt és a sah rádióbeszédében tett ígéretet, hogy ha a zavargások megszűnnek, s a kormány ura lesz az országnak, három hónapra külföldre utazik. A tömegek nem hisznek az új kormányban sem, változatlan hevességgel követelik a sah végleges távozását, s a monarchia megszűnését.

A Nemzeti Front, amely Baktiárt, az új kormányfőt kizárta soraiból, január hetedikére nemzeti gyászt hirdetett meg, akárcsak az új kormány; a tüntetők a Nemzeti Front jelszavait tették magukévá, s a kormány várakozásaival ellentétben újabb incidensekre, lövöldözésekre került sor. A kivéteylet katonák a főváros több körzetében „megütözték” a tüntetőkkel, akik sah- és kormányellenes jelszavakat kiáltottak.

A főváros életét vasárnapra teljesen megbénította az általános sztrájk, amelyre ugyancsak az ellenzéki Nemzeti Front szólitott fel. Sztrájkba léptek az iráni légitársaság alkalmazottai, s akciójuk várhatóan megbénítja a légi közlekedést.

Noha a vasúti dolgozók január hatodikán felvették a munkát, a vasúti közlekedést, csakúgy, mint a városi busz közlekedést, illetve a teher- és élelmiszer szállítást nagymértékben hátráltatja az üzemanyaghiány. A legújabb hírek szerint a kőolajkitermelés ismét megindult, miután a sztrájkolók — Khomeini, vallási vezető felszólítására — hajlandók voltak felvenni a munkát, azzal a megszorítással, hogy csak korlátozott ütemben, belső felhasználásra termeljenek.

Az iráni eseményekkel foglalkozik január hetedikéi számában a Pravda. Egyebek között hangsúlyozza: „Mind Iránban, mind pedig a vele szomszédos országokban nagy nyugtalanságot keltenek az iráni eseményekbe való nyílt beavatkozási kísérletek; mindenkori előtt az Egyesült Államok részéről, noha washingtoni hivatalos személyek cáfolják azt. De hogyan lehetne másként értékelni — teszi föl a lap a kérdést — az amerikai haditengerészeti flotta hajóinak a Perzsa-öböl vizein történő cirkálását, valamint azt, hogy egy még nagyobb hajóraj a dél-kínai tengeren készen áll az Indiai-óceánra való behajózásra? S lehet-e másként értékelni, hogy óceánon túli szakértők különleges csoportjai érkeznek Teheránba?”

A sokat szenvedett kambodzsai nép számára bizonyára emlékezetes dátum lesz 1979. január 7. E napon déli fél egykor szabadult fel a főváros, Pnom Penh! A kambodzsai Hazafias Front erői eredményesen befejezték a reakciós, népellenes hadsereg felszámolását és rövid harcok után — a lakosság cselekvő támogatásával — birtokba vették az ország székhelyét.

Mint ismeretes, a Pol Pot és Iang Sary vezette rezsim hatalmas bűnöket követett el saját népe ellen, valóságos népirtásba kezdtek, elkülönített táborokba zárták a férfiakat és a nőket, valamint a gyermekeket, megszüntették az oktatási intézményeket, a könyvkiadást, egyetlen lap jelenhetett csak meg, megszűnt a tévéadás, a rádió csak híreket mondott be; aki ellenszolgált, az meghalt!

Megszüntették a pénzt, primitív cserkereskedelmet vezettek be, a munkaidőt napi tizenhat órában határozták meg, s ezért napi háromszori „étkezést” adtak. Aki megszökött a táborból, rövid idő múlva éhenhalt, hiszen pénze nem volt, hogy élelmet vásárolhasson magának.

Emellé a brutális, népirtó belpolitika mellé feltársult a hasonló külpolitika is. Alighogy befejeződött a vietnami háború, az hatszázötven évvel ezelőtti kezdeményezett a Vietnami Szocialista Köztársaság ellen. Természetes, hogy a kambodzsai nép, amely valaha Délkelet-Ázsia leggazdagabb népei közé tartozott, nem tűrhette a barbár kisebbség népelnyomó politikáját és fegyveres harcra kezdett.

A kambodzsai Kommunista Párt Központi Bizottságának néhány tagja megalakította a Hazafias Frontot, szervezte, egységbe formálta a rezsim elleni erőket, s csapataival egymás után szabadította fel a tartományokat. S most felszabadult a főváros is.

A rezsim vezetői a fővárostól északnyugatra fekvő, a thaiföldi határhoz közel levő Battambangba menekültek. A harc még nem ért véget, bár már eddig is nagyon sok tartomány szabadult föl; a Front vezetői

felhívást intéztek a lakossághoz, hogy keljen fel mindenütt és kezdjen harcba a végső győzelemért.

A most megbukott rezsim kezdeményezésére a volt államfő, Norodom Szihanuk herceg New Yorkba utazott, hogy részt vegyen a rezsim kezdeményezte ENSZ Biztonsági Tanácsa ülésén, amely a kambodzsai helyzettel foglalkozna. A döntést a régi rezsim hozta — Peking nyomására!

A megfigyelők úgy vélik, hogy erre az ülésre már nem kerül sor, hiszen a helyzet gyökeresen megváltozott. Figyelemre méltó egyébként, hogy Szihanukkal nemcsak a felesége, hanem három gyermeke is útnak indult. Ez mindenesetre azt mutatja, hogy a herceg a politikai küldetésé helyett, vagy amellet mást is forgat a fejében, például azt, hogy új otthon keres magának és családjának.

A LEGFRISSEBB JELENTESEK arról számolnak be, hogy a kambodzsai főváros visszavétele után meggyorsult a tartományok felszabadítása, s rövid idő múlva az egész országot ellenőrzése alá vonta a győztes nemzeti egységfront; egyidejűleg nyilvánosságra hozta politikai, társadalmi és gazdasági cselekvési programját, mely szerint céljai a reakciós kormányzat teljes felszámolására és az emberek mindennemű megkülönböztetésének az eltörlésére irányulnak.

Továbbá: a felszabadított körzetek lakói származásukra, nemzetiségükre, szülőhelyükre, az előző rezsim alatt végzett munkájukra való tekintet nélkül — valamenynyien egyenlők.

A felszabadított körzetek lakói visszatérhetnek családjukhoz, eredeti szülőföldjükre, illetve lakóhelyüket szabadon választhatják meg.

A program magában foglalja az iskolarendszer helyreállítását, a történelmi hagyományok, emlékhelyek, a nemzetiségek szokásainak tiszteletben tartását, s az országban a mozgásszabadságot; tiszteletben kell tartani az emberek vallási meggyőződését, helyre kell állítani a pagodákat, biztosítani kell a vallás szabad gyakorlatát.

Néhány vélemény a hazafias erők győzelméről:

A hanoi lapok piros betűs szalagcímekben üdvözlük a diadalt, s új szakaszként jellemzik az események örömteli fordulatát, s megállapítják: Indokína három nemzete — a vietnamiak, laosziak, kambodzsaiak — összefog az új élet kiépítésére, egymás függetlenségének, egyenlőségének szigorú tiszteletben tartása szellemében.

A moszkvai lapok méltatják a hazafias sikerét s kiemelik, hogy a véres kezű Pol Pot — Iang Sary-klíkk, mind a kambodzsai nép szemében, mind a világ közvélemény előtt kompromittálta magát, csak Peking segítségével támaszkodhatott!

Peking s általában a kínai lapok nagyméretű agresszióval vádolják a Vietnami Szocialista Köztársaságot, s kijelentik, hogy a harc nem ért véget, hanem csak most kezdődik.

A hivatalos Japán tartózkodó. Pekinggel ellentétben ugyan nem látja bizonyítottnak a vietnami csapatok jelenlétét Kambodzsában, de felfüggesztette a segélyek folyósítását a VSZK-nak.

Ellentmondásos az amerikai magatartás. A felkelés győzelme zavart és nyugtalanságot keltett. A hivatalos Amerika igyekszik kedvében járni Pekingnek, de sem a maga, sem a világközvéleménye előtt nem vállalhatja a bukott rezsim védelmét, hiszen évek óta mást sem olvas-hattak a lapokban, mint az emberiség elleni borzalomokat; tárgyilagos hírgyűnkéségek csaknem másfél millió ember elpusztításával vádolják a Pol Pot-rendszert!

Kína csapatokat vont össze Vietnam határai mentén, de az már bizonyos, hogy egy esetleges támadással semmit sem tud változtatni Kambodzsában, hiszen a khmer nép támogatja a hazafias erőket.

Január 10-én Losorczy Pál és Lázár György üdvözlő táviratot intézett a hazafias erők vezetőjéhez, Heng Samrinhoz, benne a Magyar Népköztársaság támogatásáról biztosította a kambodzsai népet országépítő munkájában. A szovjet vezetők, valamint a többi szocialista ország államfőit szintén támogatásukról biztosították a kambodzsai népet s annak új kormányzatot teremtő erőit.

Norodom Szihanuk, akit a bukott rezsim vezetői küldtek New Yorkba, Pekingben és Tokióban sajtóértekezletet tartott. A kínai vezetők legnagyobb megdöbbenésére erősen bírálta a régi rezsimet, főleg annak belpolitikáját, brutálisnak nevezte azt, s kijelentette: „Évek óta attól reszketek, hogy végeznék velem és családommal.” Majd így folytatta: „Számomra legfőbb eredmény, hogy mégsem tették!” Ennek ellenére szeretne felszólalni az ENSZ Biztonsági Tanácsa ülésén, s Vietnambot beavatkozással vádolja majd.

Az iráni térségben a cáfolatok ellenére fokozódik az amerikai nyomás, a washingtoni kormányzat nyíltan részt vesz az iráni válság politikai rendezésének a keresésében: a sajtóelemzésekben kitűnik, hogy a nyugatiakat nem is annyira az iráni olaj, mint inkább az ország katonai gépezetének kiesése izgatja, hiszen semmiféle formula nem kínálkozik e katonai gépezet pótlására a Perzsa-öböl térségében; a sah „eltűnése” nyomán Szaud-Arábia elszigetelődne az olajtermelők között. Irán amerikai nagykövete, aki állandóan kapcsolatban áll a sahhall, állítólag utasítást kapott: ha tőle kér tanácsot a sah, javasolja az ideiglenes távozást.

Az amerikai hadiflotta három rombolója indult a Perzsa-öböl felé, s ezzel számuk hatra növekedik. Washington támogatja az iráni polgári kormányzatot, amely nehezen, vagy egyáltalán nem tud megbirkózni az iráni helyzettel. A válság nyitott, még minden megtörténhet.

(Á. J.)

Higgadtságra, feltétlen fegyelemre és a politikai beavatkozástól való tartózkodásra szólitotta fel János Károly király a spanyol fegyveres erőket az Oriente-palotában a katonai ünnepeken.

A madridi katonai kormányzó meggyilkolását és a temetésén fasizista csoportok által provokált incidenseket követően megkülönböztetett figyelem kísérte a fegyveres erők napja alkalmából a királyi palotában tartott ünnepséget. Ezen testületileg részt vett a kormány is. Az ünnepség első szónoka Mellado altábornagy, első miniszterelnök-helyettes és hadügyminiszter volt, aki vé a kormány — a lemondását követelő szélsőjobboldali hangokkal szemben — a minisztertanácsban teljes szolidaritást vállalt, és akinek tevékenységét válaszbeszédében

külön is méltatta a király. Mellado megengedhetetlennek minősítette egyes katonai személyek fegyveltségű fellépését, hangsúlyozva, hogy a fegyveres erőknek nem megbontani, hanem óvni kell az országot nehezen helyreállított belső békéjét.

János Károly király nagy figyelmet keltett válaszbeszédében közvetlenül is szólt az utóbbi napok fejleményeiről, kemény szavakkal beszélt a katonai fegyveltségű személyekről, ugyanakkor méltatta azt a tényt, hogy a fegyveres testületek egésze együttműködött az állam többi intézményével az utóbbi évek kényes politikai folyamatában. Most, midőn e folyamat lezárul, fűzte hozzá, energikus erőfeszítésekre van szükség a demokrácia fenntartásáért, aminek a rend a támasza.

A Pravda a SALT-ról

— A Szovjetunió és az Egyesült Államok ma közelebb áll a megállapodás eléréséhez, mint bármikor máskor — állapítja meg a SALT-II. kilátásait értékelő kommentárjában a Pravda.

Sok államfő nyilvánította ki újévi üzenetében azt az óhaját, hogy mielőbb sikeresen fejezzék be a hadászati támadó fegyverrendszerek korlátozásáról folyó szovjet-amerikai tárgyalásokat. A legutóbbi külügyminiszteri szintű találkozáson a felek számos nagy fontosságra kérdésként megállapodásra jutottak, és hangoztatták elő-

kéltésüket, hogy befejezzék a megállapodás előkészítését — írja a továbbiakban a kommentátor.

Minél közelebb kerülünk azonban ehhez, annál dühödtébbé válik az enyhülés ellenfeleinek ellenállása.

Az Egyesült Államokban természetesen több, józan gondolkodású politikus rámutat, hogy a kölcsönösen elfogadható megállapodás megfelelné a felek egyenlő biztonsága elvének és a béke létérdekeinek. Az amerikaiak többsége, a közvélemény-kutatások tanúsága szerint, híve a SALT-II. megállapodásának — írja a Pravda.

Megvesztegetési botrány Japánban

Japánban súlyos politikai megrázkódást okozott annak a hivatalos washingtoni vizsgálatnak az eredménye, amely szerint a Grumman amerikai repülőgépgyár megvesztegetés útján helyezte el katonai gépeket a japán piacon. Egyelőre nem ismeretes a személyek kiléte, de alapos a gyanú: az ügybe belekeveredtek egykori vagy jelenlegi japán miniszterek is.

Feltehetően jelentős pénzeszeget fogadtak el azért, hogy kieszközljék kilenc, összesen 338 millió dollár értékű E-2

—C Súlyomszem típusú repülő-radarállomás megrendelését a Grumman-tól. A nemzetvédelmi hivatal (hadügyminisztérium) ezekkel az igen bonyolult berendezésű felderítő gépekkel óhajtja korszerűsíteni, az úgynevezett önvédelmi légi hadsereget.

Tokiói lapkommentátorok szerint a visszaélés leleplezésével csapás érte Ohira Maszajosi egyhónapos kabinetjét. A miniszterelnök eddig csak annyit mondott, hogy a gyanút kizárólag mindenre kiterjedő vizsgálat oszlatathja el.

Butrosz Ghali az egyiptomi követelésekről

Butrosz Ghali egyiptomi ügyvezető külügyminiszter Kairóban tartott sajtóértekezletén az egyiptomi-izraeli tárgyalások felújításának kilátásáról szólva hangoztatta, hogy országa álláspontja változatlan az alapelvek tekintetében. (Azaz Kairó ragaszkodik az egyiptomi-izraeli békekötés és a palesztin autonómia kérdésének összekapcsolásához levélváltás útján, valamint az arab országokkal korábban kötött védelmi szerződések érvényességéhez.) Ugyanakkor utalt arra, hogy kormánya hajlandó engedményeket tenni a nagy-

követek kinevezése és a Sínai-félsziget biztonsága által összefüggő korábbi követeléseinek kérdésében.

Egyiptom követeléseit részletezte Ghali elmondta: Kairó szeretné elérni, hogy az egyiptomi-izraeli békeszerződés aláírása után egy hónappal kezdődjenek meg a tárgyalások a palesztinok jövőjéről, s arra törekszik, hogy e tárgyalások időrendjét is rögzítsék, vagyis határozzák meg, mikortól kezdve rendelkeznek autonómiával Cisjordánia és Gaza palesztin lakosai.

„Népek temploma”

Megkezdődött a gyilkossági per

A guyanai Georgetownban megkezdődött Leo Ryan kaliforniai demokrata párti képviselő feltételezett gyilkosságának pere. Ryan november 18-án Guyanában ölték meg, ahol vizsgálatot indított a „Népek temploma” elnevezésű szekta ügyében. E szekta tagjai ugyanaznap „kollektív öngyilkosságot” követek el, illetve lemészárolták őket vezetőjük, Jim Jones emberei: 914-en meghaltak. Ryan képviselő feltételezett gyilkosa Larry John Layton, 22 éves amerikai állampolgár, volt amerikai tengerészgyalogos, a szekta tagja. Őt vádolják Leo Ryan három kísérőjének — Bob Brown és Don Harris amerikai újságíróknak, az NBC tv-hálózat munkatársainak és Greg Robinsonnak, a San Francisco Examiner című lap fotóriporterének —, valamint a szektától elmenekült Patricia Park amerikai állampolgárnak a meggyilkolásával, s négy további gyilkossági kísérlettel is.

A feltételezett gyilkos a keddi tárgyaláson ártatlanságát hangoztatta: tagadta, hogy az amerikai képviselőre vagy bármelyik kísérőjére lőtt volna, vagy hogy bármi köze lenne a merénylet előkészítéséhez.

Bangladesben elhalasztották a választásokat

Február 18-ra halasztották el a Banglades Népi Köztársaságban eredetileg január 27-re kitűzött parlamenti választásokat — közölték hivatalosan Daccában. A halasztást hét politikai párt kérte, amely korábban úgy döntött, hogy bojkottálni fogja a választásokat, ha a kormány nem teljesíti az azok megszervezésével kapcsolatos feltételeket. Az újabb időpontot a kormány és a szoban forgó pártok egyetértése alapján tűzték ki.

Harminc éve alakult meg a KGST

Harminc évvel ezelőtt, 1949. januárjában határozták el Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió képviselői moszkvai értekezletükön, hogy az egymás közötti gazdasági együttműködés szélesebb körű kibontakoztatása céljából megalakítják sokoldalú gazdasági együttműködési szervezetüket, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsát. A világ első szocialista gazdasági együttműködési szervezete 1949. áprilisában, Moszkvában tartotta meg alakuló ülését. Még 1949-ben csatlakozott a KGST-hez Albánia (1961-től azonban nem vesz részt a szervezet munkájában). 1950-ban kérte felvételét a Német Demokratikus Köztársaság, 1962-ben Mongólia, s 1972-ben tagja lett a szervezetnek Kuba, 1978-ban pedig a Vietnami Szocialista Köztársaság.

A KGST alapokmánya szerint a szervezet célkitűzése, hogy a tagállamok erőforrásainak összefogása és egybehangolása útján elősegítse ezekben az államokban a népgazdaság tervszerű fejlesztését, a gazdasági és műszaki fejlődés meggyorsítását, a kevésbé fejlett iparral rendelkező államok iparosítási szintjének emelését, a munka termelékenységének szakadatlan emelkedését és a népek jólétének állandó növekedését.

Az együttműködés alapelvei

A KGST-t megalakító országok kommunista és munkáspártjai nemzetközi gazdasági együttműködési szervezetük létrehozásakor a termelőerők fejlődésének általános jellemző, objektív követelményeiből indultak ki. Ez a követelmény abban jut kifejezésre, hogy a termelőerők fejlődése egy meghatározott fejlettségi szinten részben létrehozható, részben pedig megköveteli a nemzetközi munkamegosztásban való hatékony bekapcsolódást. Ez a termelőerők fejlődésének általános törvényszerűsége.

A KGST-országok új típusú kapcsolatainak objektív alapjai vannak:

- a szocialista országokban az alapvető termelési eszközök társadalmi tulajdonban vannak, gazdasági rendszerük tehát azonos típusú;
- államrendjük alapja a proletárdiktatúra, megtestesítője a szocialista állam, uralkodó ideológiájuk a marxizmus-leninizmus;
- a termelési eszközök társadalmi (szocialista) tulajdonának bázisán a szocialista államok tervgazdálkodást folytatnak;
- a szocialista országok alapvető érdekei egybeesnek és közös céljuk: a szocialista, a kommunista társadalom építése.

A KGST-be tömörült szocialista országok új típusú kapcsolatai, együttműködésük tartósan érvényesülő alapelvei tették lehetővé, hogy a szocialista országok közössége az elmúlt 30 évben a világgazdaság legdinamikusabban fejlődő közösségévé vált.

Az együttműködés alapelveinek gyakorlati érvényesülése döntő mértékben járult hozzá a KGST-országok népeinek közeledéséhez, köztük a kölcsönös bizalom és tiszteltettség légkörének kialakulásához. S ez annál nagyobb eredmény, ha figyelembe vesszük, hogy néhány évtizeddel korábban a közép- és délkelet-európai országok akkori uralkodó osztályai minden eszközt felhasználtak az országok közötti gyűlölködés felszítására, az ellenégeskedésre, s azt a térséget hosszú időn át és többször is háborús tűzfészékké változtatták.

A tőkés világ reakciók körei, az amerikai imperializmus vezetésével a második világháború után mindent elkövettek, hogy a népi demokratikus országokban megakadályozzák a szocialista irányú fejlődést. Ennek egyik eszközeként használták fel azt, hogy a gazdasági kapcsolatokat gyakorlatilag megszakították a fejlődés szocialista útjára tért országokkal, azt remélve, hogy az így támadt gazdasági nehézségek meggátolják a szocialista irányú fejlődést. Nem ez, hanem ennek az ellenkezője következett be: az azonos alapokon álló országok gazdasági kapcsolataik bővítésében fokozottan egymás felé fordultak, tömörültek, a tőkés embargópolitika csak gyorsította a szocialista gazdasági közösség egyéb-ként is törvényszerű kialakulását.

Három évtizedes fejlődés

A KGST-országok gazdasága a szervezet megalakulása óta hatalmas mértékben fejlődött, a világgazdaság legdinamikusabban fejlődő gazdasági közösségévé vált. A KGST-tagállamok jelenleg — amelyek 25 millió négyzetkilométer területtel (a világ területének megközelítőleg egyötödével), 377 millió lakossal (a világ lakosságának nem egészen egytizedével) rendelkeznek — a világon megtartott nemzeti jövedelem egynegyedét, a világ ipari termelésének több mint egyharmadát adják, s részesedések a világgazdaságból meghaladják a 10%-ot. Ezek a részarányok 1949–1950-ben lényegesen alacsonyabbak voltak. Elég, ha csak arra utalunk, hogy 1950-ben a KGST-tagállamok csak 18%-kal részesedtek a világ ipari termeléséből, és 6,5%-kal a világgazdaságból.

A gazdasági fejlődés dinamizmusa a KGST-országokban a növekedés mértékeivel is jól jellemezhető.

A nemzeti jövedelem termelése 1950–1977 között évente átlagosan a világ egészében 5,1%-kal emelkedett, a fejlett tőkés országokban 4,2%-os ütemet ért el, a KGST-országokban ugyanakkor 7,0%-kal nőtt. Ugyanakkor azonban a fejlődési

ütemkülönbség a KGST-országok javára, ha az ipari termelés növekedését vizsgáljuk. Az ipari termelés a már említett 28 év alatt a világ egészében 6,3%-kal nőtt évi átlagban, a fejlett tőkés országokban 4,7%-kal, míg a KGST-országokban évente 9,3%-kal emelkedett. A világgazdaság évi átlagosan 10,3%-os bővülésével szemben a KGST-országok 11,8%-os forgalomnövekedést értek el. Mindezek eredményeként a nemzeti jövedelem a KGST-országokban együttesen 1950-hez képest 1977-ben 7,3-szeresére, az ipari termelés mintegy 11-szeresére növekedett,

ami körülbelül kétszerese gyorsabb a világ átlagos fejlődésének, és messze meghaladja a fejlett tőkés országok hasonló mutatóinak alakulását. A növekedés ütemét tekintve tehát a KGST-országok — rövidebb és hosszabb távon egyaránt — megelőznek minden más államcsoportot.

Számos fontos nyersanyag és ipari termék világgazdaságban a KGST-országok részese — mindenekelőtt a Szovjetunió termelése és dinamikus növekedése következtében — tovább emelkedett. A szocialista közösség tagországai a termelés több fontos területén megelőzték az Európai Gazdasági Közösség országait. Ugyanakkor még több gépipari és vegyipari termék termelésének mennyiségi és minőségi alakulása tekintetében még nem sikerült teljesen felzárkózni.

Jelentősen fejlődött a mezőgazdasági termelés is a KGST-országokban. A mezőgazdasági világgazdaság 1950-hez képest megduplázódott, a fejlett tőkés országokban 75%-kal nőtt, a KGST-országokban pedig mintegy 2,4-szeresére emelkedett. A termelés nagyarányú növekedését alapvetően — és időben előrehaladva mindinkább — a munka termelékenységének emelkedése határozta meg.

A munka termelékenysége az 1950. évi szinthez képest 1977-ben Bulgáriában 576%-ra, Csehszlovákiában 577%-ra, Lengyelországban 606%-ra, Magyarországon 341%-ra, Mongóliában 305%-ra, az NDK-ban 555%-ra, Romániában 786%-ra, a Szovjetunióban pedig 487%-ra emelkedett.

A gazdasági fejlődésben elért eredmények megteremtették a lehetőséget a KGST-országok népei életszínvonalának jelentős emelkedéséhez is. Csupán az utóbbi esztendő példája is egyértelműen mutatja ezt. Az 1971–75 közötti tervidőszakban az egy lakosra jutó reáljövedelem 29%-kal emelkedett a szocialista közösség országainak egészében. Számottevően nőtt a kiskereskedelmi áruforgalom, javult a lakosság áruellátása. Az említett öt évben a KGST-országokban 15 millió lakás épült fel, vagyis mintegy 60 millióan (a lakosság csaknem egyhatoda) költözhetett új otthonba.

A Szovjetunió kiemelkedő szerepe

A szocialista országok gazdasági együttműködésének és fejlődésének kedvező alakulásában kiemelkedő szerepe volt és van a Szovjetunióknak. Ez az elsőrendű szerep megnyilvánult a szocialista gazdasági közösség fejlődésének egész időszakában. A gazdasági újjáépítéshez nyújtott segítséget, a Szovjetunióknak a szocialista tervgazdaság működésében szerzett tapasztalatait, a szocialista országok sokoldalú fejlesztéséhez, új iparágak meghonosításához, új objektumok felépítéséhez nyújtott segítsége, a szovjet tudomány eredményeit, a Szovjetunió hatalmas nyersanyagbázisát és gyorsan növekvő gazdasági erejét együttesen és külön-külön is jelentősen javították a KGST-országok gazdasági fejlődésének feltételeit, lehetőségeit.

A Szovjetunió nyersanyag-szállításai biztonságosan alapozzák meg a többi KGST-ország gazdasági fejlődését. Az egyeztetett tervek szerint az 1978–80 közötti időszakban a Szovjetunió összesen 364 millió tonna kőolajat, 90 milliárd köbméter földgázt és 67 milliárd kilowattóra villamos energiát szállít a KGST-országoknak. A szovjet tudományos és műszaki eredmények átvétele gyorsítja a műszaki fejlődést a KGST-országokban. Az elmúlt három évtizedben több ezer ipari és más objektum létesült ezekben az országokban szovjet műszaki segítséggel. A szovjet piac hatalmas méretei, felvételképessége jó lehetőséget biztosítanak az egyes országoknak egész ágazatok optimális méretű kifejlesztésére és a szovjet piacon való biztonságos értékesítésre.

A kisebb KGST-országok ugyanakkor mindinkább részt vállalnak a szovjet népgazdaság fejlesztéséhez szükséges gépek és berendezések szállításában, valamint a lakosság ellátásában fontos szerepet játszó fogyasztási cikkek és élelmiszerek szállításával segítik elő a Szovjetunióban az életszínvonal növelésére előirányzott feladatok teljesítését.

Mindezek bázisán és a többi szocialista ország erőfeszítésének eredményeként ment végbe gazdasági fejlődésünk, s jött létre egy olyan szocialista gazdasági közösség, amely már eddigi fejlődésével is jelentős hatást gyakorolt a világgazdaságra s amelynek a jövőben is megvannak a lehetőségei a további gyors gazdasági fejlődésre, a tudomány és fejlett technika eredményeinek alkalmazására az életszínvonal további emelésére.

A Szovjetunió gazdasága az elmúlt 30 évben számos fontos területen a világ élvonalába került. A gyors fejlődés eredményeként a Szovjetunió kivívta, megőrizte, illetve megerősítette vezető helyét a nyersvas, a vas-, mangán- és krómérc, a

szén, a keksz, a fafészeségek és a cement világgazdaságban, és a legutóbbi években első helyre került olyan fontos termékek világgazdaságban, mint az acél, a kőolaj, a műtrágya.

A Szovjetunió gazdasági, műszaki eredményei, katonai erősödése, valamint a többi szocialista ország gazdasági erejének növekedése jelentősen és a szocialista közösség javára változtatta meg a nemzetközi erőviszonyokat is. A megváltozott nemzetközi erőviszonyok mindinkább rákényszerítik az imperialista köröket arra, hogy a békés egymás mellett élést, a két rendszer békés gazdasági versenyt és a gazdasági kapcsolatok fejlesztését realitásnak, egvetlen lehetséges alternatívának ismerjék el.

A gazdasági kapcsolatok formái

A KGST-kapcsolatok fejlődésében három, tartalmilag is jól elkülöníthető fejlődési szakaszt különböztethetünk meg: az első a KGST megalakulásától az 1960-as évek elejéig, a második 1971-ig tartott, míg a harmadik szakasz a jelenlegi, a kibontakozás periódusában van.

A kapcsolatok fejlődésének első szakaszában két fontos feladat jelentkezett az együttműködésben: 1. a tagállamokban a szocialista iparosítás elősegítése, a szocialista gazdaságok kiépítése; 2. a tőkésországok diszkriminációs politikája kedvezőtlen hatásainak kivédése.

Ennek az időszaknak a legfontosabb együttműködési eredménye a szocialista országok fokozott egymás felé fordulása, a külkereskedelmi kapcsolatok tervszerű és gyors ütemű fejlesztése. A KGST-országok kidolgozott népgazdasági terveik alapján hosszú lejáratú külkereskedelmi megállapodásokat kötöttek, s a megállapodásokban szereplő termékek megvásárlását, illetve eladását kormányzati garanciákkal. Erre az időszakra esnek a tervezettség és a műszaki-tudományos együttműködés kezdetei, a KGST szervezeti rendszerének kiépülése, a szocialista gazdasági együttműködés alapelveinek kidolgozása és számos fontos határozatmeghozatal (pl. a KGST-ben alkalmazott árelv kidolgozása). A tagállamok gazdasági életében ezek az évek a szocialista iparosítás, a gyors ütemű gazdasági növekedés, a termelési eszközök társadalmi (szocialista) tulajdona uralkodóvá válásának éveit voltak.

Az 1960-as évek elejétől számítjuk a KGST fejlődésének mintegy tíz évig tartó második szakaszát. Ez a fejlődési időszak a már végbement társadalmi-gazdasági fejlődés bázisán, a magasabb követelmények jegyében bontakozott ki. E periódus legnagyobb együttműködési eredménye a népgazdasági tervek összehangolása, a termelési együttműködés fokozatos kibontakozása a szakosítás és kooperáció kezdeti eredményei, az ágazati együttműködés erősödése, a transzferábilis rubelben történő sokoldalú elszámolás bevezetése számos nemzetközi szervezet (pl. Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank, a Csapágyipari Együttműködési Szervezet stb.) létrehozása. A KGST-országok ebben az évtizedben több olyan fontos, hosszú lejáratú ágazati együttműködési megállapodást kötöttek, illetve valósítottak meg, mint a Barátság kőolajvezeték, a közös vagonpark létrehozása.

A hatvanas évek második felében az együttműködés jelentős eredményei mellett problémák is jelentkeztek. Nehezteltek a lehetőségei a nyers- és alapanyagigények közösen belüli kielégítésének, lassan haladt előre a szakosítás és a kooperáció, nem ért el kielégítő szintet a fogyasztási cikkek cseréje, a műszaki-tudományos együttműködés sem segítette elég hatékonyan a műszaki fejlődést. Erlelődött a gazdasági együttműködés általános és széles körű továbbfejlesztésének igénye. Így érkeztek el a KGST-országok az együttműködés harmadik, jelenleg is tartó szakaszához, a szocialista gazdasági integráció fokozatos megvalósításához.

A gazdasági integráció törvényszerű folyamat, a termelőerők fejlesztésének, a termelési kapacitások bővítésének következménye. Célját, tartalmát, módszereit és következményeit azonban az integrációban részt vevő országok politikája, társadalmi-gazdasági berendezkedése határozza meg.

A KGST-országok integrációjának Komplex Programját a tagországok 1971-ben hagyták jóvá. A Komplex Program hosszabb időszakra, 15–20 évre körvonalazza a szocialista gazdasági integráció fejlesztésének célkitűzéseit, fő irányait és feladatait. A Komplex Program folytatója azoknak a tapasztalatoknak, módszereknek, amelyek az együttműködés több mint két évtizede alatt kiálltak a gyakorlat próbáját, ugyanakkor a fejlődés új feltételeinek és követelményeinek megfelelően az együttműködés rendszerét új vonásokkal gazdagítja. A Komplex Program az együttműködés továbbfejlesztésének három fő irányát jelöli meg:

1. a gazdaságpolitikai együttműködés fejlesztését. Ennek keretében mindenekelőtt a tervezési együttműködés fejlesztését irányozza elő a hosszú távú prognózisok kidolgozása, a 15–20 évre szóló hosszú távú tervek koordinálása, sokoldalú gazdaságpolitikai konzultációk folytatása és az ötéves tervek egyeztetésének magasabb szintre emelése útján;

2. a termelési együttműködés továbbfejlesztését, az ágazatok és vállalatok közötti együttműködés tökéletesítését, a szakosítás és a kooperáció széles körű kibontakoz-

tatása a hatékony műszaki-tudományos együttműködés révén;

3. az integráció közgazdasági eszközrendszerének fejlesztését, az ár-, valutáris, pénzügyi és hitelrendszer tökéletesítésével, az integráció gazdasági ösztönzési rendszerének kidolgozásával és továbbfejlesztésével.

A Komplex Program elfogadása óta csak mintegy hét év telt el, a megvalósítás kezdeti eredményei azonban máris érezhetőek. Fejlődött a középtávú tervek koordinációja. A KGST-tagállamok kidolgozták a sokoldalú integrációs intézkedések egyeztetett tervét, amely összekötő kapocs a Komplex Program és az egyes országok népgazdasági tervei között. Bővülnek — bár a korábbinál lassabb ütemben — a nyersanyag-szállítások. A fel dolgozó ipar legfontosabb ágazataiban (a gépiparban és a vegyiparban) elmélyül a termelési szakosítás és a kooperáció. A megvalósulás útján vannak olyan fontos, közös erőfeszítéssel épülő objektumok, mint az orenburgi gázvezeték, a Vinyica és Albertirsa közötti épülő 750 kilovoltsos villamos távvezeték, az uszty-ilmizski cellulóz- és a kijemba-jevi azbesztkombinát.

A szocialista gazdasági integráció kibontakoztatása hosszán tartó történelmi folyamat, amely nem mentes a nehézségektől sem. Nincs korábbi tapasztalatunk az integráció megvalósításában. A résztvevő országok adottságai, lehetőségei különbözőek, amely egyes területeken eltérő érdekeltséget eredményez, a problémák megoldásának más megközelítéséhez vezet.

Az együttműködés fejlesztésének fő létszeme a jelenlegi szakaszban a népgazdaságunk további dinamikus fejlődése szempontjából legjelentősebb gazdasági kérdések hosszú távú megoldása. Ebben igen jelentős az 1990-ig szóló hosszú távú együttműködési célprogramok kidolgozása. A célprogramok kidolgozásának az a célja, hogy erősödjön az integrációs kapcsolatok és az egyes országok a munkamegosztás fejlesztésével tárják fel szükségleteik kielégítésének együttműködési mozzanatait. Hosszú távú célprogramokat dolgoznak ki illetve fogadnak el a KGST-tagállamok távlati nyersanyag- és energiaszükségleteinek kielégítésére; gépiparunk távlati fejlesztésére, a gyártászakosítás és a kooperáció bővítésére; a mezőgazdasági és az élelmiszeripari fejlesztésére; az ipari fogyasztási cikkekkel való ellátás növelésére; valamint a nemzetközi áruszállítás teljesítőképességének emelésére.

Magyarország és a KGST

Magyarország a KGST alapító tagja, három évtizede aktívan vesz részt a szocialista nemzetközi munkamegosztás hatékony megvalósításában.

Külkereskedelmi forgalmunk mintegy 60%-át a szocialista országokkal, döntően a KGST-országokkal bonyolítjuk. A Szovjetunióval tartósan 1/3-át bonyolítjuk teljes külkereskedelmi forgalmunknak. A szocialista országokból szerezzük be a népgazdaság számára importált energiahordozók 90%-át, a nyers- és alapanyagok kb. 70%-át, a beruházási javak háromnegyedét, a termeléshez a népgazdaság szocialista országok piacain értékesíti a kivitelre kerülő népek, berendezések és alkatrészek 80–85%-át, a fogyasztási cikkek 80%-át, a kivitelt pedig mintegy 70%-át és az exportált élelmiszerek kb. 60%-át.

KGST-partnereink közül kiemelkedő jelentőségűek a Szovjetunióval folytatott gazdasági kapcsolatok. Ezek a legszorosabban kapcsolódnak alapvető gazdaságpolitikai célkitűzéseink megvalósításához. Iparunk és mezőgazdaságunk szerkezetének fejlesztéséhez. Együttműködésünk egyre jobban jellemző, hogy a külkereskedelmi kapcsolatok termelési kapcsolatokká, szakosítási és kooperációs megállapodásokká fejlődnek. Jelenleg 36 együttműködési megállapodás van érvényben, amelyek közül jó néhány 10–15 évre határozta meg az együttműködés irányát és mértékét. Iparunk szerkezeti fejlesztésében meghatározó jelentőségű a járműipar, a híradástechnika, a gyógyszeripar és még néhány más ágazat részaránya. Ezen ágazatok fejlődését döntő módon befolyásolta, hogy termékeink legnagyobb vásárlója a Szovjetunió. Egyre nagyobb és növekvő hatást gyakorol a mezőgazdaságunk fejlődésére, a Szovjetunióból származó energiahordozók, nyers- és alapanyag- importunk a gépek, berendezések és járművek importja biztonságosan alapozza meg dinamikus gazdasági fejlődésünket.

Gazdasági fejlődésünket jelentősen segíti a mélyülő gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés fejlődése a többi KGST-országgal. Összes forgalmunk mintegy negyedét bonyolítjuk a Szovjetunióval kívüli KGST-országokkal. Ebben a körben is jelentősen előrehalad a szakosítás és a kooperáció, különösen a járműipar, a mezőgazdasági és élelmiszeripari gépek, az elektrotechnikai alkatrészek és a szintetikus szálak területén. Ugyanakkor ezek az államok fontos szerepet töltenek be fejlődésünkben egyes nyersanyagok szállításával is.

Mint ahogy eddigi fejlődésünkben, úgy további előrehaladásunkban is döntő szerepet játszik gazdasági együttműködésünk fejlesztése a KGST-országokkal. Ezt hangsúlyozza a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1977. október 20-i ülésén a hosszú távú külgazdasági politika és a termelési szerkezet fejlesztéséről hozott határozata, amikor kimondja: „Külgazdasági integráció komplex programjának végrehajtásában, a célprogramok megvalósításában aktívan részt veszünk”.

A bűncselekmény és az elkövető

Az új Btk. II. fejezete, elterően a régítől, „A bűncselekmény és az elkövető” címet viseli.

A bűncselekmény fogalmának meghatározása lényegében nem változott: továbbra is a társadalomra veszélyes, jogellenes, szándékosan vagy gondatlanul elkövetett olyan cselekmény a bűncselekmény, amelyet a törvény büntetni rendel. Lényegében így fogalmaz a törvény is. A 10. § szerint: „Bűncselekmény az a szándékosan vagy a törvényen a gondatlan elkövetést is bünteti — gondatlanul elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.”

„Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, az állampolgárok személyét vagy jogait sérti vagy veszélyezteti.” Tehát a 10. § második bekezdése sem változott a lényegét tekintve, csupán a „minden olyan” (tevékenység vagy mulasztás...) kifejezés helyére a „cselekmény az a” (tevékenység vagy mulasztás...) fordulat került. Lehetséges, hogy a még nem közzismert miniszteri indoklás bővebb magyarázattal is szolgál, amely azonban inkább az elméleti jogászoknak érdekes.

E § harmadik fordulata viszont teljesen új. Így hangzik: „Nem bűncselekmény az a törvényi Különös Részében meghatározott cselekmény, ha az elkövetéskor nem veszélyes a társadalomra.” A Legfelsőbb Bíróság eddigi gyakorlata szerint — amely gyakorlat nem élvezte a jogtudomány képviselőinek egységes támogatását — a bíróság nem juthatott arra a következtetésre, hogy valamely bűncselekménnyel nyilvánított cselekmény az adott esetben nélkülözötte a társadalomra veszélyességet, és ez okból elkövetésekor nem is jött létre bűncselekmény! Eszerint a régi Btk. bűncselekmény-fogalmát meghatározó paragrafusára hivatkozva a bíróság nem menthette föl a vádlottat. Nem mondhatta azt, hogy jogrendszerünkben a bűncselekmény társadalomra veszélyes cselekmény, s ez a konkrét ügyben — adott lopás, testi sértés stb. esetében — hiányzik. Vagyis e nézet szerint: minden jogellenes cselekmény (büntetőjogi jogellenes) szükségképpen veszélyes a társadalomra és ez a veszélyesség a jogalkalmazás során sem vonható kétségbe.

Az új Btk. szakít a fentiekkel és lehetővé teszi a bíróságnak, hogy megállapítsák az adott ügyben: a törvényi tényállást (különös rész) magára öltő cselekmény nem veszélyes a társadalomra. E tény a vádlott javára írandó és e címen elmenthető. Egyébként ilyen rendelkezés van érvényben a Szovjetunióban is.

A büntett és a vétség elhatárolása, meghatározása lényegesen más lett az új Törvénykönyvben.

Hasonlítsuk össze a régít és az újat. A régi — még érvényben lévő Btk. szerint: „Büntett az a szándékos bűncselekmény, amelyet a törvény egyévi, illetőleg az a gondatlan bűncselekmény, amelyet háromévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel fenyeget.” (Vétség az ennél enyhébb büntetéssel fenyegetett cselekmény volt.) Az új Btk. szerint: 11. § (1) „A bűncselekmény büntett vagy vétség. (Kimaradt tehát a már részben említett okból a „társadalomra veszélyességnek súlya szerint”) fordulat.) (2) Büntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre a törvény kétévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli. Minden más bűncselekmény vétség.”

A változás első olvasásra is szembetűnő. Büntett csak szándékos bűncselekmény lehet és azok közül is csak a 2 évnél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetettek. Tehát nem a ténylegesen kiszabott büntetés mértéke adja az elhatárolást,

hanem a törvényi büntetési tétel felső határa. Például az ittas járművezetés (új Btk. 188. §) alapesete vétség, mert egy évig terjedő szabadságvesztéssel stb. büntethető. A minősített esete viszont — ha a bűncselekmény súlyos testi sértést okozott — három évig terjedő szabadságvesztés, tehát büntett. Mindezt ugyanígy lehetett elhatárolni a régi Btk.-ban is. A gondatlan elkövetők július 1-től csak vétséget követhetnek el. Például a jelenleg hatályos Btk.-ban a halálos közúti baleset okozása 1—5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, s büntetnek minősül. Az új Btk. szerint ez is csak vétség.

Vagyis a törvényhozó értékelte azt a tényt, hogy a gondatlanság kevésbé veszélyes a társadalomra, mint a szándékos elkövetés.

Természetesen, ha valamely bűncselekményt vétségnek értékelnek, nem jelenti azt, hogy a kiszabható büntetés mértéke is csökken. Ezen elhatárolásnak más a jelentősége. Ezekre a maguk idején kitérünk részletesen. Elhelyűtt csak néhány példát említnék.

A szabadságvesztést fogházban kell letölteni, ha vétség miatt szabták ki, kivéve, ha az elítélt visszaeső. A vétség miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől három évig, a büntett miatt kiszabott szabadságvesztés egy évtől öt évig terjedő próbaidőre fűgészthető fel. A mentesítés — a büntetlen előéletűvé válás — ugyancsak összefügg azzal, hogy valaki vétséget vagy büntetést követett-e el. Például a törvény erejénél fogva áll be a mentesítés: szándékos vétség miatt kiszabott szabadságvesztés esetében a büntetés kiállítását, illetve a végrehajthatóságának megszűnését követő három év elteltéig.

A szándékos és gondatlanság jelenleg is érvényes fogalmát az új törvény is fenntartotta. Ezek szerint: 13. §. „Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja vagy következményekbe belenyugszik.” 14. §. „Gondatlanul követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bizik azok elmaradásában: úgyszintén az is, aki a következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.” Végül e körben a 15. §: „Az eredményhez mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jog-

következmények akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.”

A szándékoság meghatározása világosabb, egyértelműbb lett a „kivánva” és „belenyugodva” helyetti kívánja, illetve belenyugszik fordulattal.

A 15. § viszont elhagyta a szándékoság kritériumát, vagyis az eredményhez, mint minősítő körülményhez fűződő joghátrányok egyértelműbb kifejezve akkor alkalmazhatók, ha az elkövetőt legalább gondatlanság terheli. (Vagyis itt nem szigorít az új törvény, mert eddig is az ilyen cselekményeknél a minősítéshez szándékoság vagy gondatlanság kellett. Másfelől egységesíti az úgynevezett vegyes alakzatú cselekményeket — az alapesetre szándékoság terjed ki, a minősítő körülményre gondatlanság — és legalább szóhasználatát azt is kimondja — ami eddig is így volt —, hogy ha az eredményre még gondatlanság sem terjed ki, úgy a bűncselekmény alapesetét kell megállapítani.

Az itt fejtegetettéket egy példával lehet érzékeltetni. Ha valaki hasbarúg egy terhes nőt és az elvetél, akkor annyi bizonyos, hogy testi sértést követett el. Az eredmény — elvetetés: súlyos egészségromlás —, mint minősítő körülmény csak akkor alkalmazható, ha a tettes tudta — szándékosan — vagy tudnia kellett volna — gondatlanság —, hogy a nő terhes. Ellenkező esetben csak testi sértésért felel.

Az új Btk. 16. §-a így határozza meg a kísérlet fogalmát: „Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.” Tehát nem a „bűncselekmény szándékos véghezvitelét”, hanem a szándékos bűncselekmény elkövetését kezdi meg, aki kísérletet követ el. E pontosabb fogalmazás helyes, mivel a szándékosan nem az elkövetési magatartás eleme, hanem a bűnösség egyik formája. (Gondatlan bűncselekménynek pedig nem lehet kísérlete.) Egyebekben nincs változás: kísérletre is a befejezett bűncselekményre kiszabható törvényi tételt kell alkalmazni.

A korlátlan enyhítés vagy a büntetés mellőzése is lehetséges, ha a kísérletet alkalmatlan tárgyon vagy alkalmatlan eszközzel követették el. Az előké-születnél annyi az újdonság, hogy az új törvényszövegből kimaradt a kissé dagályos és fölösleges megfogalmazás, hogy „a szükséges eszközöket vagy

kellékeket megszerzi, illetőleg bűncselekmény véghezvitelére alkalmassá teszi...” Így a 18. §: Ha a törvény külön rendel, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetésére céljából a szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja (itt marad ki a fenti), az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.”

Külön címben és három paragrafusban határozta meg az új Btk. az elkövetőket. 19. §: „Elkövetők a tettes és a társtettes (tettesek), valamint a felbújtó (a bűnségéd.” 20. §: „Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja. (2) Társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását, egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.” A tettes fogalom érthetően megmaradt, némi nyelvi módosítással; a társtettség fogalma azonban kiegészítésre szorult, a szándékoság kifejezéssel.

Így vált egyértelművé, hogy csak szándékos bűncselekmény követhető el társtettségben.

Csak érdekességként említnék: a jogirodalomban vannak olyan nézetek, melyek szerint gondatlan bűncselekményt is el lehet követni társtettségben.

Erre hoznak fel egy klasszikus példát: A és B fiatalok a kertben légpuskával lövöldöznek föl-váltva. A szomszéd kertben fákhoz ült verebeket célozzák. Egyszer csak átjön a szomszéd és közli, hogy C szemét kilőtték. Hogy ki: azt senki sem tudta meg. A bíróság gondatlanságból okozott testi sértés büntetést állapított volna meg, ha a gondatlan cselekménynek lenne társtettesi alakzata. Ennek hiányában mindkét vádlottat fölmentették, hiszen egyikük biztosan ártatlan volt. Igaz, a másik meg bűnös. Az előbbi példa eléggé meggyőzőnek látszik, bár ilyen esetek ritkán fordulnak elő. Mindenesetre az új Btk. szerint csak szándékos cselekményeknek lehet társtetése.

21. §: (1) Felbújtó az, aki más bűncselekmények elkövetésére rábír.

(2) Bűnségéd az, aki bűncselekmények elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

(3) A részesekre is a tettesekre megállapított büntetési tételt kell alkalmazni.”

Az új Btk. szellemét jelzi az is, ami kimaradt belőle. A fentiek után a régi ben a következő szakasz jött: „Több elkövetés esetében az a körülmény, amelynél fogva valamelyikük nem büntethető vagy enyhébb büntetés alá esik, a többire nem hat ki, az a körülmény pedig, amelynél fogva valamelyikükre súlyosabb büntető rendelkezést kell alkalmazni, más elkövetőre csak akkor hat ki, ha arról a körülményről az elkövetéskor tudott.”

Ez utóbbi kihagyása indokoltnak látszik. Múltán volt — s még ma is az —, hogy a büntetlen előéletű elkövető cselekménye pusztán azért minősüljön pl. visszaesőként elkövetettnek, és kerüljön vele szemben súlyosabb jogkövetkezmény alkalmazására sor, mert tudott elkövetőtársa büntetett előéletéről. Nem vitás, hogy Büntető Törvénykönyvünk — ez a régire és az újra egyaránt vonatkozik — azon szellemével ellentétes e rendelkezés, amely szerint különbséget tesz első bűntényes és visszaeső között. A fenti § tör-lésével tehát megteremtődött az összhang.

Dr. L. Gy.

A Heti Híradó XXII. évfolyam 51. számában megjelent kereszt-rejtvény helyes megfejtése a következő:

A kényszerűség sok mindenre ráhagyja az embereket, arra is, amit az eszükkel is megcsinálhattak volna.

Semmilyen veszélyből nem lehet menekülni veszedelem nélkül. Könyvtalimat nyertek: Huy Ferenc elítelt, Sopronkőhida; Báthori Sándor elítelt, Sopronkőhida; Sáfár Erzsébet elítelt, Kalocsa; Kovács László elítelt, Vác; Varga Bertalan elítelt, Bp-1 Fegy-ház és Szig. Börtén.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete felhívása nyomán 1979 Nemzetközi Gyermekév. A népszámlálási adatok tanúsága szerint egymilliárd emberpalánta él boldogan vagy sanyarú körülmények között, kiegyensúlyozott vagy rendezetlen környezetben.

Az év folyamán többször írunk még a Nemzetközi Gyermekév kapcsán erről az egymilliárd kicsi emberkéről; ez az első cikk arról szól, milyen lehet

EGYEDÜL

„A gyermek elemi élet-szükségeit a család elé-gíti ki... A gyermeknek szüksége van a család meg-hittségére, a szociális gyö-kerekre” — írja E. Mann-schatz NDK-beli pedagógus. Valóban, a kisgyermek ér-zelmi, értelmi és szociális fejlődését a családi kör-nyezet biztosítja a legjob-ban. Kis gyakorlótere ez a sokfajta emberi kapcsolat-nak, amely később „oda-kint” várja a gyermeket. Szocializálódásában minden családtag — az anya, az apa, a testvérek — fontos szerepet játszik. Egyik sem pótolható könnyen.

A külvilág megismerésé-nek első szakaszában az anyának még állandóan szemmel kell tartania a gyermeket. A mászkáló, szaladgáló gyermek örül a függetlenségnek, hol kíván-csian eltávolodik, hol megint visszaszalad anyjá-hoz, biztonsgot keresve. Nemcsak az anya közelsége, hanem a minél gyakoribb közveletlen testi érintkezés is hasznos a gyermek fejlődé-s szempontjából. Nyugod-tabb és ugyanakkor akti-vabb az a gyermek, akit anyja gyakran ölebe vesz.

Ashley Montagu antropo-lógusnak meggyőződése, hogy a testi kapcsolat a gyermeknek éppolyan fon-tos, mint a fiatal állatnak. Leírja, hogy a ritkán érint-tett gyermekek bőre nem rózsás és rugalmas, mint az egészséges gyermekeké, ha-nem sápadt, petyhüdt, sok-szor beteges.

Jane van Lawick-Goodall Kelet-Afrikában tíz évig fi-gyelt a vad csimpánzokat. Különösen nagy hatást tett rá a majomanya és kölyke évekig tartó szeretetteljes kapcsolata, és maga is gon-dosan ügyelt arra, hogy sa-ját kislia ne nélkülözze az anyai szeretet és a testi kö-zelséget. Sohasem hagyta egyedül a kisbabát, gyak-ran játszott vele, nem tette le, ha sírt. Ha a gyerek olyasmint akart csinálni, amit nem szabad, igyeke-zett elterelni a figyelmét, ahelyett, hogy egyszerűen megakadályozta volna cse-lekedetében. Mindezeket a magatartásmódokat a maj-moknál figyelte meg. Be-számolója szerint gyermeke hároméves korára eleven, bátor, kellően óvatos és fő-leg nagyon független lett.

ELLENŐRZÉS, BÜNTUDAT

A fejlődés láncszemei közül egyet sem jó kihagy-ni. A kisgyermeknek állan-dóan szüksége van anyjára, mert csak ez teszi lehetővé a kötődést, és ez ad a gyer-meknek biztonsgot. Ez a biztonsgot teszi lehetővé, hogy egyre függetlenebbé vál-jék, és valóban megis-merje a külvilágot. Sok-példa mutatja, milyen nagy baj, ha ez a lánc többször is megszakad: pl. az anya egyáltalán nem vállalja sze-repét, az anyát pótló nagy-anyától a gyermeket várat-lanul elszakítják, az apa pedig legfeljebb a nagyobb testvér szerepét játssza.

A családon belül többfé-le és bonyolultabb „hiány-helyzet” alakulhat ki, mint a gyermekotthonokban és a kórházakban. Olyan sokfé-le, hogy csak a legfontosab-bakat említhetjük.

A gyermek kapcsolatle-remtő képessége szempont-jából igen fontos, hogy a család teljes legyen. Nagy-arányú felmérések értékelé-s mutatja, hogy az apától, vagy főleg az anyától való hirtelen elszakadás későbbi lelki zavarokhoz, aszociális magatartáshoz, sőt bűnözés-hez vezet. A testvértől való elszakadásnak is lehet ilyen hatása.

Nemcsak a csonka család, hanem a sokgyermekes csalá-d is a lelki hiányérzet oka lehet, különösen ha a sze-génység, a túl kicsi lakás vagy a sok gond túlterheli, idegessé teszi a szülőket.

A jómódú családban is lehet magányos a gyermek. Fizikailag semmiben sem szenved hiányt, elegendő szellemi és érzékszervi in-gereket, de kielégületlen szükségleteit és érzelmi diszharmóniájuk miatt hol elhanyagolják a gyermeket, hol érzelmi kitörésekkel halmozják el.

A családban élő gyermek magányosságának egyik leggyakoribb oka az alko-

holizmus. Ez a gazdagoknál és szegényeknél egyformán így van. Az alkoholisták gyermekei gyakran kótnak ki gyermekotthonokban. De lelki világot adtára már jóvátehetően károsít-ta a családban tapasztalt brutalitást, mártírkodás, kétségbeesés.

A családban nevelkedő gyermek sokféle lelki zava-rának lehet oka, ha az anya vagy az apa hidegen bánik vele. Gyakori eset, hogy az egyik vagy mindkét szülő nem is akarta a gyermeket. Ilyenkor a gyermek érze-lmeszegény légkörben nő fel, sőt az is megtörténik, hogy szülei ellenségesen, rosszul bíznak vele.

A szülők gyakran nincse-nek is tudatában, hogy túl-ságosan ridegen bíznak gyermekükkel. Különösen akkor, ha saját megvalósu-latlan vágyaikért keresnek kárpótlást a gyermekben, és mivel a kárpótlás elmarad, öntudatlanul bosszút állnak rajta.

Legnehezebb felismerni a szülő ellenérzését, ha azt büntudat kíséri, és ezért túlzott gondoskodásban nyilvánul meg. Szerepet játszhat az apa öntudatlan féltékenysége is, aki úgy ér-zi, az anya lelki világában most már csak a gyermek számára van hely. A gyer-mek a túlzott gondoskodás-ra ugyanolyan zavarokkal reagál, mint a szülők leple-zetlenül ellenséges viselke-désére.

A modern család egyik leggyakrabban vitatott problémája a dolgozó anya helyzete. A gyermek fejlődését nemcsak az befolyá-solja, hogy mennyi ideig van távol az anya. Még fontosabb tényező a gyer-mek életkora, az hogy nap-közben hogyan gondoskod-nak róla, az apa milyen szerepet vállal a nevelé-sében, milyen a gyermek és az anya kapcsolata, sőt az is, milyen okból jár dolgo-zni az anya. Ha munkájá-ban sok örömet talál, gyer-mekének is több szeretetet tud nyújtani.

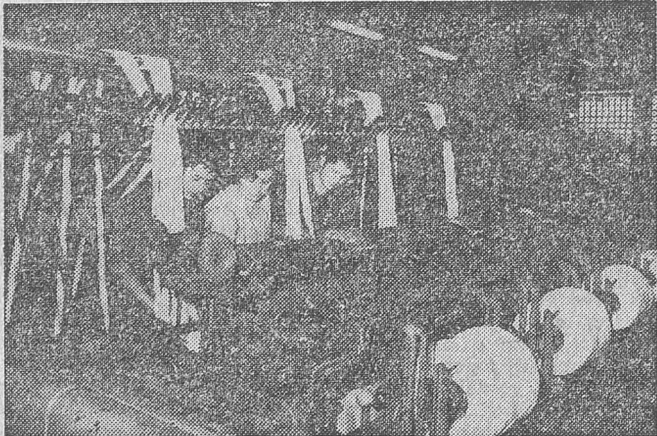
Megrálatosott a vélemény

„Vendégmunkások” a Magyar Posztógyárban

„A bűnözés elleni eredményes küzdelem elképzelhetetlen a társadalom legszélesebb körű összefogása nélkül.”
(Idézet az igazságügyi miniszter országgyűlési expozéjából.)

Évek óta minden nap menetrend szerinti pontossággal érkeznek IKARUS autóbusszal munkásokra a Csepel Posztógyárba a tököli — fogház fokozatú — fiúk.
— Vendégmunkásoknak neveztük el őket — mondja a kikészítő üzem egyik dolgozója.
— Miért?
— Ideiglenesen dolgoznak a gyárban, a büntetésük letöltése után elmennek tőlünk.
— Nem furcsa az elítéltekkel együtt dolgozni?
— Nem, nagyon jól megvagyunk egymással.
— Pergessük vissza az eseményeket! Hogyan fogadták a hírt, amikor megtudták, hogy bűnelkövetőket hoznak az üzembe?
— Fenntartással fogadtuk őket, elsősorban attól féltünk, hogy nem fognak rendszeresen dolgozni, de meg kell mondanunk, hogy kellemesen csalódtunk. Szorgalmasak, igyekvők. Nehéz elhinni, hogy a srácok többségének korábban nem volt állandó munkahelye. Csavarogtak, loptak, betörték, garázdálkodtak. Ma ezek a fiatalok — néhány heti betanítás után — több millió forint értékű gépeket kezelnek a kikészítőben, ami a textilgyártás lelke, hiszen ez az utolsó fázis, a szövet itt kapja meg végleges karakterét. Az áru innen már a kereskedelembé kerül.
— Soha nem felejttem el azt a barna képű szabolcsi fiút, amilyen riadtan nézte a gépeket. Anyagot szállított, de mindig féltve, szinte reszkelve közelített feléjük. Egyszer megkérdeztem tőle, szeretne-e ilyen gépen dolgozni? — Én? — csodálkozott. — Igen — te! Később magam mellé vettem. Láttam volna, milyen boldog volt, amikor megtanulta a gép kezelését. Az örömtől könnyezett...

tesen nem mindenki egyforma. Általánosítani nem lehet. Egyikük pl. nem tudta a gyors tempót követni. Nem azért, mert nem akart vagy nem szeretett dolgozni, hanem mert erre a munkakörre nem volt adottsága. Más területre helyezték. Ott jól megállja a helyét.
— Viselkedésük példás, még soha egyetlen bántó vagy sértő megjegyzést nem tettek rám. Egyenlő partnernek tekintjük egymást, s ennek megfelelően megadjuk a tiszteletet is.
— Gondolt arra, hogy szabadulásuk után ezeknek a fiataloknak hogyan alakul az életük?
— Véleményem szerint ez több tényezőtől is függ, de az biztos, hogy előnyükre válik, hogy itt dolgoztak. Magukkal

visznek egy pluszt, amelyet itt, a munkahelyi kollektívában szereztek.
Fodor Károly 7 hónapja van a gyárban.
— Mit érzett, amikor megtudta, hogy a Magyar Posztógyárban fog dolgozni?
— Félttem és bizalmatlan lettem. Arra gondoltam, hogy a nagy létszámihiány miatt visznek ki bennünket a gyárba, és jó erősen meghajtanak. Tartottam attól, hogy a gyáriakkal feszült lesz a viszony. Lenéznek, megvetnek és szóba sem

állnak „rabokkal”, bennünk csak a munkaerőt nézik. Gépekké válunk...
— A tapasztalat?
— Kellemesen csalódtam. Az üzem vezetői, a dolgozók rendszeresen fogadtak. Kedves hangon elmagyarázták feladatokat. Megmutatták a gépek kezelését, és mindenben segítettek. A légkör, a kapcsolat munkatársi, emberi. Soha egyetlen szóval nem éreztetik, hogy nem vagyunk szabad emberek. Tesék elhinni, ilyen légkörben mindegyikünk szinte lesi mások gondolatát. Sok nő dolgozik a kikészítőben. Ha egyikük áruval rakott kocsi tol, azonnal a segítségére sietnek. Trágár szót, a hét hónap alatt az üzemben még egyiküktől sem hallottam. Az idő múlása is gyorsabb. Olyan, mintha munkásszállóról járnánk dolgozni. A keserves, hosszú ünnepek után nagyon vártuk az új esztendő első munkanapját!
Emberségből, helytállásból sokat lehet itt tanulni, és a személyes példamutatás a legmeggyőzőbb.

A művezetői irodában folytattuk a beszélgetést. Az üzem vezetője a következőket mondta:
— Tapasztalatom szerint a fiúk szeretnek itt dolgozni. Szabad emberek között vannak. Korszerű körülmények között végzik munkájukat. A gyár dolgozói munkájuk, magatartásuk után befogadták őket. Valamennyiüket segítik, hogy megismerjék, megszokják, talán meg is szeressék a gyári életet, életformát, amely sokak számára eddig ismeretlen volt. Tapasztalhatják, hogy a becsületes munka mindenek az alapja, kiindulója. Ahhoz, hogy az ember eredményeket érjen el, hogy élete nyugodt, kiegyensúlyozott, anyagi gondoktól mentes legyen, keményen meg kell dolgozni.
Ezek a fiatal emberek előbb vagy utóbb visszatérnek a családjukhoz, otthonukhoz. Új fejezet kezdődik az életükben, amely kellő akaraterővel elviheti őket is az emberi boldoguláshoz. Ha ehhez sikerült egy kicsivel nekünk is hozzájárulni, akkor az a gyári kollektíva közös öröme...
— Zimm —

A FIATAL ÉVEIM nekem is hasonlóképpen alakultak, mint a cimboráimnak. Egy idő múltán egy páran kissé „kiváltunk”. Valamivel többet csavarogtunk, verekedtünk, harckocikat vívtunk az „utca” igazságáért. Termetemre nézve először nem nagyon akartak észrevenni, de azután kénytelenek voltak figyelembe venni, hogy a törpe (így becézték alacsony termetem miatt) ütőképes. Sikerült is rangra emelnem személyemet. Történt egyszer, hogy egy öltözőavatás alkalmából sok sörjegyet szereztünk ingyen... Amikor már 18—20 liter sört megittunk hármashoz, heccből elloptuk az ivócimborám menyasszonyának a táskáját. A portánál megint csak a sör győzedelmeskedett, na meg az ing alá rejtett táská is gyanúsá vált. A portás riasztotta a környékünkön amúgy is éberen figyelő rendőroket. Hiába volt minden igyekezet, egészít, kacskaringós rohanás: elkaptak és előállítottak, leültették. Kiegészítő büntetésként utána a Tükernél kellett szemet lapátolni. Nem túlzottan tetszett a dolgok rendszeressége, ezért szerveztünk egy kirándulást is, de nem sikerült elérni a tervezett úticélt, Ausztriát, mert Kőszeg közelében elkaptak. Megint a börtön...

A szabadulásom után igyekeztem változtatni a sorsomon, de nem ment simán, egyszerűen. Hogyan sikerült mégis? Talán a sport segítségével. A Ganz-Mávgában, a munkahelyemen felfigyelt rám a tornaszakosztály vezetője. Először beszervezett a sportegyesületbe, azután — sok-sok közös edzés alatt — meggyőződtem, hogy fejezzem be az általános iskolát.

11 éves korom óta igyekeztem önállóan lábra állni, de mindig csak botladoztam. Most érezttem először igazán, hogy törődnek velem! Betanított lakatosként a forgácsolóműhelyben kezdtem dolgozni, most már rendszeresen. Az eredmény abban mutatkozott meg, hogy munkahelyi vezetőim javaslatára és támogatásával lettem a szakmunkásvizsgát. Álmatlan éjszakák tarkították az amúgy is zsúfolt időmet. Munka, tanulás, edzés. Segítségemre volt szükségem.

Kaptam: megnősültem. Nuláról indultunk és a nagymamánál a salétromos szobában húztuk meg magunkat.

NÉHÁNY BOLDOG HÓNAP után újra kezdődtek a gondok. Igaz, már nem a rendőrök elől kellett futni... Nagymama súlyos beteg lett, róla is gondoskodni kellett, s mindössze 1800,— forintból.

1961-et írtak ekkor. Munkám elismeréseként kiemelték, diszpecser lettem. Éreztem, hogy számítanak rám, és nem akartam, hogy csalódjanak ben-

MUNKA, SPORT, ÉLET

nem. Igyekeztem a rám bízott munkát becsülettel elvégezni. Sokszor találkoztam tanult emberekkel, s ilyenkor szerettem volna én is iskolázott lenni. A feleségem biztatott: „ez sem nehezebb, mint egy csavart szaltó, vagy egy felsőkör a nyújtón.” Gyakorolni és akarni kell — folyton azt hajtogatta. Nahát, én akartam. Sikkerrel megbirkóztam tornász létemre a technikummal is.

Sokszor megtörtént, hogy egyedül maradtam, s ekkor néhányszor megszólalt a régi „törpe”, a gonosz: „De dinnye vagy, hogy ennyit gürizel!” Nem volt szándékomban meghátrálni. Dolgoztam, közben terveztünk (Klárival) feleségemmel. 1967-ben kineveztek művezetőnek. A programozott munkaterv nem volt mindig zökkenőmentes, de ez nem befolyásolhatta a munka menetét. A szovjet, egyiptomi, lengyel vagy csehszlovák exportvonatoknak időre kellett elkészülni, s ebben az összehangolt folyamatban részlegünk az alváz, légvezeték, kábel, motor, víz és egyéb szerelvényeinek szerelését végezte, illetve végeztük, mert néha minden kézre szükség volt, hogy ne fussunk ki az időből.

KEZDTÜNK RENDBEJÖNNI. Talán, mert a fizetésem közben 2800,— forintra emelkedett, vagy a munka szeretete?

1968-ban úgy terveztük feleségemmel, hogy házat építünk.

Szervekedtünk, társakat kerestünk. Összejött a hat család, na meg a ház alapja is elkészült közös erővel. Saját elképzelés, saját tervezés, sajátos kivitelezés. Sokat segítettek a sporttársak, munkatársak és a KISZ-esek. 1968-tól minden szabad időnk a háznál töltöttük.

1969. december 31-én született Gyurika. Igyekeztünk, hogy a születésnapit tortát az új és friss falak közt vágjuk fel. Megvalósult a vágyunk, 1970 decemberében beköltöztünk! Sirtunk meg neveltünk is a boldogságtól. Sose felejttem el... De nem volt szabad még megállni! Újabb jelentkezők a problémák, sőt felhalmozódtak, s ezen a 3000,— forintos fizetés sem igen segített. Egy darabig megfeledeztem a gondokról, mivel 1971-ben megszűnt Alizka, a lányom! Most már négy személyre kellett tervezni a bútorokat, berendezéseket! Fából, vasból magunk készítettük el.

1974-ben kértem, hogy vonjak meg tőlem a művezetői jogkört, mert úgy érzem, nem tudom ellátni. Nem akarták, de a gondolkodási idő után is nemet mondtam. Azóta mint üzemtechnikus dolgozom 3250,— forintért.

AMI KÖEANYÁT illeti, itt születtem, s nem is vágyódom máshová. Néha, nagyrítván tállakozom a „régiekkel”, de — többnyire előnyükre — ők is megváltoztak. Visszagondolva az elmúlt évekre, bár korán tanultam meg egy-két dolgot, mégis beleestem buktatókba. Jó darabig nem azokat a tapasztalatokat használtam fel, amelyeket kellett volna. Hiszem és vallom: ha nincs a sport, én is a néhány volt haver közé tartozom. Akiknél — ha a régiekkel beszélgetünk — megdöcöcsen a szó, s valamenynyien arra gondolunk: ők is velünk lehetnének, szabadon...
T. L.

AZ ŐRIZETRŐL — HUMORRAL

Őrizetet nekem is adtak,
S az új törvényben meg is hagytak;
Hisz azt hozta az újság nekem,
Hogy őrizetem (mégis) megkezdhetem.

Nem valami jó fodrász vagyok,
Pedig a frizurákra sokat adok;
Ha ezt nem hiszitek el nekem,
Vesszen sírba az őrizetem!

Olcsón kaptam az őrizetemet,
De eladnám az áráért;
Vedd meg, pajtás, tiéd lehet
Mindössze három ládáért!

Hering János, Sopronkőhida

A morfinista

— Hol vagyok? ... Érdekes, semmi sem fáj...
— A legjobb helyen vagy! Miért fájni valami?
— A legjobb helyen? Gumi-tapetás falak, kilincstelen ajtó, hálós ágy, mint a kórházak zárt osztályán. Mit keresünk itt?
— Téged kiséretelek ide.
— Miért?
— A doktor utalt be. Nem emlékszel?
A férfi feki, és a hálón át nézte a mennyezet alatti ablakon beáramló fénykévet. Ilyen szobába még sosem téttek, pedig többször volt kórházi ápolat.
— Bolondok osztályán a helyem — mondta a férfi.
— Ne beszélj így — kérlette az asszony.
— Miért ne, ha így van! Persze, megbántani nem akarlak.
— Nem tudsz megbántani. Tégy úgy, ahogy neked jobb. Remélem, hamarosan rendbejössz.
— Az ellenkezője is történhet.
— Mondd, hogyan segíthetnék rajtad? En mindent megteszek érted.

— Adj egy ampullát.
— Nem akarok ártani neked.
— És eddig?
— Könyörgök, ne kínozz! Mindent érted tettem.
— Ha nem adsz, nem megyek haza többé.
— Ugyan, csak nem fogunk veszekedni.
— Miért ne, ha így jobban telnek a percek? Hamarosan ugyanis mindennek vége — mondta a férfi.
— Az nem lehet!
— Ne légy csacs — válaszolt a férfi egykedvűen. — Mit gondolsz, miért hoztak ide? Miért helyeztek zárt osztályra? Erőmet, idegeimet felőrölte a morfium. Ami annyira életetett, most megöl...
★

Képzetelemben meglevenedtem a múlt. A kis falu... Nyáron fürdés a tóban, a Szent János-szobornál. Télen ugyanott csúszkálás, korcsolyázás. Karácsony este meditálás az osztálytársakkal.
Ahogy az ágya szélén ülő asszonyt meglátta, gondolatai gyorsan visszaváltottak.

— Szerzel egy ampullát?
— Ne kérj erre!
— Szóval, ennyire szeretsz? Csak ennyit érek én neked? Takarodj innen, te szajha!
— Nem tudod, mit beszélsz — sirta el magát az asszony.
— A kábítószert, ha nem tudnád, gyógyszer — mondta a férfi.
Gondolatai ismét messze szálltak. Évekkel ezelőtt feleségével és kisfiával vikendreztek a hegyekbe. Főztek, és felrobant a petróleumfűző. Ó súlyos égési sebeket szenvedett. A kórházban napi két ampulla fájdalomcsillapítót — morfiomot — kapott. Meggyógyult, de utána is valami hiányt érzett. Az ördögi fojtadék hiányát, amelyet fájdalomcsillapítóként ismert meg. Arra gondolt, hogy milyen jó azoknak, akik rendszeresen kábítószert kapnak. De hisz azok súlyos betegek! Rákosok! Az orvosi rendtartás csak nekik engedélyezi a „csodaszert”.
— En rákos vagyok — szólalt meg a férfi.
— Mit beszélsz, kedves? Nem, te nem vagy rákos. Neked a kábítószerről kell leszoknod, akkor meggyógyulsz és egészséges leszel.
Miért is veszekszem ezzel az asszonnyal? — gondolta a férfi. Nem! Inkább hallgatók.

Postaládánkból

Szép számban érkeznek a szavazatok a vers- és prózamondó versenyre. Sokan a humoros megjegyzést sem sajnálták leírni, bár néhány közülük inkább önmagát humorizálja. Amikor a sorok megjelennek, éppen letelik a beküldési határidő, de ennek ellenére valószínű, hogy csak két lapszám múlva hirdetünk majd eredményt. A döntő résztvevőinek van okuk az igazságra: az értékes díjak még kiosztásra várnak. Akik pedig kiestek a szerkesztőség szűrőjén, nem kell, hogy bánkdjanak: az intézeti döntőkön megfelelő díjazásban részesültek. Egyébként a szerkesztőség várja a versenyző kapcsolatos véleményeket, hogy a jövőben a hasonló jellegű kezdeményezéseket még gördüléknyebben lehessen lebonyolítani. Azt azért reméljük, hogy a résztvevők és a hallgatóság egyaránt jól szórakozott, s talán néhányan éppen e verseny kapcsán szerették meg a szép verseket és prózai írásokat.

Változatlanul jönnek reklamációk a már véglegesen lezárt totóval kapcsolatban. Ismét elmondjuk: nem fogadunk el reklamációt, tekintettel arra, hogy azok a késői beérkezésből fakadnak. Hogy ezért ki a felelős, az megint más kérdés. A tavaszi, március 3-án induló új totóban a hasonló eseteket igyekszünk majd kiküszöbölni. Egyébként a sportoldalon közöljük az NB I tavaszi sorsolását.

Jónéhány levél érkezett a „Sokszemközt az olvasókkal” című írás nyomán, többek között Kőhidáról is. Az már az eddigiekből is kiderül: nehéz az olvasók igényeit maradéktalanul kielégíteni. Mert van, aki külön sportmellékletet szeretne, mások irodalmi oldalakat várnának, megint mások több vetélkedőt, rejtvényt, feladványokat látnának szívesen. Persze az elképzelt sorozatot csak akkor indítjuk el, ha megfelelő számú és tartalmú levél lesz a birtokunkban. Úgy hisszük, jogos az az elképzelésünk, hogy olvasóinknak sem közömbös, mit találnak a Heti Híradóban, illetve az, hogy milyen irányban változzon lapunk szerkezete július 1. után.

Egik olvasónk azt kéri, hogy ismertessük a szigorított őrizetre vonatkozó új rendelkezéseket. Nos, jogi sorozatunk körülbeül februárban jut el a részletes ismertetés. Addig is — két hét múlva — egy rövid ismertetést közreadunk, eleget téve őrizetes olvasóink eme kívánságának.

Szellemes rajz is érkezett Kőhidáról a nagysikerű karácsonyi-újévi műsor kapcsán, ahogy azt Balás Ferenc látta.

F. T.

Gondolatban a tervezőirodában járt. Úgyes műszaki rajzó volt. Jutalmat is kapott. Kollégája, aki a szomszéd asztalnál dolgozott, a háború alatt Hunyadi-páncélos lett. Szerencséje volt. Ép bórral megszűnt. A háború után mesélte, hogy a harcúterem az volt a legborzalmasabb, amikor a tüzéség rázendített. Akkor mindenki behúzza a fejét. Együtt dolgoztak a Margit-híd újratervezésén.

— Azt a hidat hamar rendezték — szólalt meg a férfi váratlanul.

— Nincs az eszénél, szegény — gondolta és megnyomta a jelzőcsengőt.

Jött az ápoló, és kiengedte.

★

Másnap az asszony megkérdezte:

— Hogy aludtál, kedves? Pihentél?

— Köszönöm. igen.

— Tegnap félrebeszélte, most nyugodt vagy?

— Hoztál?

— Mit?

— Ampullát.

— Hoztam — súgta az asszony. — Örülök, hogy jobban vagy. Tegnap veszekedtél. Úgye, nem teszed többé?

— Nem is emlékszem a tegnapi történetekre.

— Akkor én is elfelejttem. Meggyógyulsz és újrakezdjük.

— Nem hiszem.

— Miért?

— Te is tudod.

— Ez csak rajtad múlik. Próbáld erős lenni!

Ez az asszony mindent megtesz érted — gondolta a férfi.

— De már elgyengültem, nincs erőm küzdeni. Önuralmam, akaraterem semmivé vált. Felfalta a kábítószert. Milyen naiv ez az asszony! Nem tudja, hogy számomra nincs már menekvés. Az a csipetnyi adag érdekes, alkoholtól emlékeztető érzést okoz. Derült és vidám képek nyomolnak előtérbe. A képzelet összefüggéstelenül csapong, a tér és az idő elvész. A kábulatban kellemes érzéksaladások és a személyiség kettős érzése jelentkezik. Az izgalmi állapotot ingerültség, majd aluszékonyság követi és öt-hat óra múltán a könnyedség holt letargiába torkollik. Jöhet az újabb ampulla! Aki egyszer rabja lesz a fiolának, nehezen szabadul meg.

— Igaz, hogy rákos beteg a fiunk? — kérdezte a férfi.

— Már megint nem vagy magadnál — sirta el magát az

asszony. — Gyógyulj meg! Akarj meggyógyulni!

— Add ide! — szólta rá agresszíven a férfi.

Az asszony táskájából elővette az injekciós tűt, és gyakorlattal mozdulattal a férfi felsőkarjába fecskendezte a színtelen folyadékot.

Milyen csodálatos ez az érzés — gondolta a férfi.

— Miért is nem ismeri mindenki? Akkor talán a törvény sem üldözné a csodaszert forgalmát. Akkor nem lennének kábítószercsempészek. A legfurfangosabbak úgy csempészték a kábítószert, hogy cinkhengerekben lenyelezték a tevékkel. A tevéket átvezették a határon, és utána leölték.

— Én nem ettem tevehúst — szólalt meg a férfi.

— Rosszul vagy? Kérsz egy pohár vizet?

— Nem — mondta a férfi, alig hallhatóan.

— Szent isten! Te rosszabbul vagy! — sikoltott az asszony, és megnyomta az ápolót hívó csengő gombját...

Az asszony másnap a szokott időben sietett a kórházba. Férje fehérepedővel letakarva, örök mozdulatlanságban feküdt az ágyon...

N. L.

Érzések és szenvedélyek

Ki így, ki úgy kezdi az új esztendőt. Van, aki folytatja a régit, van, aki gyökeres változtatásokat próbál ki, s van, aki az év első napjaiban megismerkedik a börtönnel, belülről. Naszádos Gyula és Pozsgai

Csalódás

Naszádos Gyula elsősorban önmagában csalódott. Olyasmitt, amire még az ismerősei is hitetlenkedve csóválták a fejüket: „Nem, az lehetlen, hogy Gyula ilyesmít tett volna!” Pedig megtörtént, 1978. október 12-én.

Az előzmények: Naszádos Gyula a főváros V. kerületében lakott, saját lakásában, amihez édesanyja halála után jutott. Volt ő nős is, de már hosszabb ideje megszakadt a kapcsolata feleségével. Gyermekük nem született, így mindketten élhették a maguk életét. A most 48 éves férfi, amolyan keménykötésű ember, aki — hogy az ő kifejezésével éljek — meglehetősen „link” stílusban tengette napjait.

— Alkalmi munkából éltem: dolgoztam maszekoknál ácsként, kőművesként, fényezőként. S szerettem a nőket, főleg a fiatal lányokat. A lakásomban sokan megfordultak, s ezt a ház lakói nem vették jó néven. Valószínűleg ezért lettem „refes”.

A múlt év tavaszán megismerkedtem Pirikével. A 46 éves asszony elhozott valamit az életébe.

— Pirike néhány percnyi járásra lakott tőlem, férjével,

Ignác ez utóbbiak közé tartozik. Mindketten január 2-án kerültek a Fővárosi Bv. Intézetbe, a Markó utcába, előzetes letartóztatásként. Mindketten büntetlen előéletűek. Vajon meddig?

a Lajossal. Megismerkedésünk után három hónapig nálam lakott, mert nem bírta az otthoni terrort. Ha Lajos berúgott, brutális dolgokat művelt. „Az első hónapban a szerelmünk platói volt, mert szegényt úgy összerúgdalta a férje... Pirike gyökeres változást hozott az életembe. Én napközben dolgoztam, ő pedig a háztartást vezette, úgy, ahogy egy gondos feleségtől várná az ember. Estétként örömmel siettem haza: vittem kétdecit cseresznyét, mert ez lett a Pirike kedvenc itala. Azt terveztük, hogy elvált a férjétől, mi pedig összeházasodunk. Az öcsémmel együtt beszéltük meg, hogy a környékről is elköltözzünk: Nagyköváciban veszünk, illetve oda cserélünk egy házra. Ebbe Pirike is beleegyezett.

Am a hathónapos kapcsolat második felében nem egészen az elképzelések szerint alakultak a dolgok. Pirike talán nem ugyanúgy gondolkodott, mint a kétségtelenül szerelmes férfi. Időnként haza-haza ment, különböző ürügyekkel. Naszádos Gyulát nem bántotta különösebben a dolog — legalább is látszatra —, hiszen biztos volt abban, hogy az asszony rövidesen visszatér.

A cigány is ember

A társak első támadása akkor érte, amikor első levelét megírhatta volna. Barna bőre alatt is érezhetően elpirult. Kezébe a tompa ceruzáról is folyt a veríték. Bevallja azt, hogy nem tud írni, vagy mondja azt, hogy már kiadta a leveleit? Kétségek gyötörték. Az egyszerű ember esze is azt dikálta, hogy évekig nem lehet hazudni. Reménykedett tehát az emberi megértésben, a társak segítségében.

— Kérem, segítsenek rajtam! Én nem tudok írni... — fordult reménykedve a többiekhez.

A hatás borzasztó volt. A vad, gúnyos nevetés ha tud, az égig zeng; így csak a falak verték vissza százszorososan, dübörögve.

Am mégis akadt egy, aki segített. Papírt, tollat húzott maga elé.

— Mondd, mit írnak!

Jó érzés volt a keserűségben megtalálni az „embert”.

A füzetlapon vidáman szaporodtak a sorok. A végén nagy, kacskaringós betűkkel az aláírás: PHUDÓ (örög).

— Kész, viheted! Na és persze, hálából, pucold ki a cipőmet! — mutatta a levelet a segítőkész elítélt.

Talán soha ilyen örömmel és szívvel nem tett még semmit, mint most, hisz küldheti az egyetlennek, a kis fekete hajú lánynak a levelet. Ha egy darva hang rá nem rivall, talán a cipő belsejét is kifényezi...

Pedig, ha tudta volna, hogy mi áll a levélben! A szerelmes őszinte szó helyett csupa ocsmányság, rágalom. Ha valaha eljutott volna ez a levél a címzetthez, nincs az a szerelem, ami képes lett volna megbocsátani.

Akkor csak annyit mondtam, hogy ezt a levelet nem engedem elküldeni. Az újat előttem írták meg.

Azóta eltelt számára egy nehéz iskolaév. A sikeres vizsgák után megkapta első, iratott levelét. Szótárolva nehezen betűve olvasta. De már saját maga olvasta!

Csoda, hogy nem hisz? Ő nem akart ilyen lenni! A környezete kényszerítette rá sok minden rosszra. Mert nem elég sajnálni, de segíteni is kell!

Azoknak, akik keserűsége látán csak nevetnek, hogy zengnek a falak, üzenem: akár tessék, akár nem, a cigány is ember!

E. V. nevelő
Sopronkőhida

— Én szeptemberben a KA-ÉV-nál vállaltam munkát. Az első fizetésemet október 11-én kaptam meg. Azt terveztük, hogy ebből ruhát veszünk neki, mivel a férje a ruháit szétépte. 10-én délután valami ürüggyel megint elment a férjéhez. Sem aznap, sem másnap nem jött vissza. 11-én este vittem haza italt és vártam őt. Mivel nem jött, bánatomban megittam a kétdecit cseresznyét meg a söröket. Másnap — 12-én — munka után kocsmáról kocsmára jártam. Majd hazamentem és egy ideig vártam. Később az egyik házbéli haverral leugrottunk a közeli kocsmába. S ettől kezdve csak Pirike sápadt arcára emlékszem.

— Mégis, mit történt?

— A tanúvallomásokból tudom a következőket: ott iszogattunk a kocsmába, amikor én állítólag szó nélkül felálltam és elmentem. Mint kiderült: hazamentem és magamhoz vettem egy kést. Elmentem Pirikéhez. Lajos nyitott ajtót. Ahogy benéztem, ott állt Pirike! Nem szóltam egy szót sem, csak odamentem hozzá és szúrta.

Ekkor magamhoz tértem, és rákiáltottam Lajosra, hogy kiabáljon segítségért. Én meg csak néztem az asszony egyre sápadtabb arcát. Aztán — ezt is a tanúk mondják — magam ellen fordítottam a kést, de lefogtak. Pirike még négy napig élt. A szúrás a szívét érte...

Pozsgai Ignác is csalódott, de ő inkább a sértetben, aki — nagy szerencséjére — életben maradt.

Az előzmények: a 43 éves, lumbágója miatt hajlott járású férfinak nemigen sikerült semmi sem az életében. Már gyermekfejjel dolgoznia kellett, katonaként élte meg az 56-os eseményeket, betegségek sora gyengítette amúgy sem erős fizikumát. Házassága csödbe jutott, következő élettársától két gyermeke is született, de azokat állami gondozásba vették, mert az asszony méltatlannak

Bizakodás

Naszádos Gyula nem látszott elkeseredetnek. Néha úgy beszélt az ügyről, mintha nem is vele történt volna, mintha nem is ő tette volna. Talán az ital beszámíthatalanná tette?

— Ittam én máskor is ennyit, de részegen még senki sem látott. Azután azt sem érttem, hogy miért igazott fel ennyire a Pirike távozása?! Máskor is megtette ezt, de mindig visszajött, legkésőbb akkor, amikor a Lajos újból berúgott. Nem értem, egyszerűen nem értem! Vele akartam új életet kezdeni. Egyszer viccesen azt mondta: — Ha meghalok, Gyula, hozzád rózsát a síromra. Én meg azt mondtam: majd kaktuszokat viszek. És most nem vihetek semmit.

— Miben bizakodik?

— Én mindent úgy mondtam el, ahogy velem megtörtént. Sajnos, jóvá már nem tehetem a dolgot. Megérdemlem a büntetést, de talán 5—6 évvel megelőzöm a bíróságot. Ha sokkal többet kapok, úgy már nincs értelme az életemnek, hiszen szabadulásomkor már hatvan felé járnék. Itt már engem úgyis megijesztettek: azt mondták a társak, hogy ne reménykedjek kedvezményben, mivel itt kikezdenek velem és akkor én ütö fogok és máris elvesztet a kedvezmény. Tehát csak abban bízhatok, hogy a bíróság belátja: öntudatlanul cselekedtem.

★
Pozsgai Ignácnak nincs lelkiismeret-furdalása. Sőt!

— A sértett végigüldözött a kerületben, s én igyekeztem kiütni. Nem érzem bűnösnek

bizonyult a nevelésükre. Mind-ezeket meglehetősen vontatottan mondja el: háromszor volt agyrázkódása, ezért kissé gyengébb a memóriája. Am az 1978. október 11-i esetre jól emlékszik:

— Munka után betértem a kedvenc óbudai kocsmába. Egy felest meg egy sört ittam. Akkor odajött hozzám a sértett és elkezdett kötözködni. Megrántotta a karomat, én meg ellöktem, közben a sörös korbóba beütötte a fejét. Többen odaugrottak és lefogták. „Már megint nem bírsz magaddal!” — mondták neki.

Nemsokára távoztam a kocsmából, megálltam a buszmegállóban. Egyszer csak hallok, hogy kiáltoznak: „Vigyázz, ló van nála!” A sértett közeledett felém, de már jöttek többen és lefogták, majd visszavitték a kocsmába. Az egyik ember mondta, hogy menjek el innét. El is mentem gyalog a Bécsi úti végállomásra, amikor is a sértett megint utóltér. Felém öltött, de sikerült ellöknöm, a földre huppant. Megint lefogták. Aztán fölszálltam az induló buszra. Pár megállóval odébb szálltam le, de ő már megint ott volt, pedig nem is láttam a buszon. Előrántotta a követ és az arcomba ütött. Állítólag még rugdosott is. Ettől kezdve nem emlékszem másra, mint arra, hogy valaki elvezetett a helyszínre.

— Történt még valami?

— A tanúvallomásokból tudom, hogy én kést rántottam és összeszúrkaláltam. Kés mindig van nálam, azzal érkeztem az üzemben. A sértett egyébként már jól van. Az egyik szúrásom a hasát érte, az volt a veszélyes.

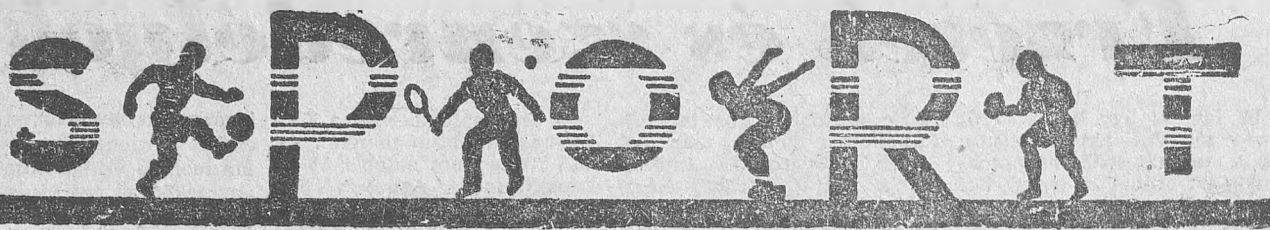
— Tehát soha nem beszélt az esetet megelőzően a sértettel?

— Látásból, a kocsmából ismertem, amolyan kötözködő, részeges ember. Most utólag tudtam meg, hogy a jelenlegi élettársamat egyszer régebben egy másik fickóval „elkapta”. Ezt nekem az élettársam mesélte ugyan, de név nélkül. Én azt mondtam, hogy az előletem nem érdekel...

magam, soha sem bántottam senkit. Azt sajnálom, hogy megszurkáltam, de valószínűleg a feszült idegállapot miatt öntudatlanul követtem el tetteket. Ezért megérdemlem a büntetést, mert hát ilyesmit nem lehet büntetlenül csinálni. De abban feltétlenül bízik, hogy méltányos lesz a bíróság. Egyébként az élettársam fogadott ügyvédet.

★
Miután még nincs ítélet, hálátlan és helytelen dolog kommentálni a fentieket. Meg ezt olvasóink nem is szeretik, hiszen jobb az, ha mindenki saját maga alakítja ki a véleményét. Néhány hasonlóságra azonban érdemes felfigyelni: két olyan középkorú férfiról van szó, akinek családi élete rendezetlen, egyiküknek nincs gyermeke, a másiknak állami gondozásban vannak. S mindkét úgy kiindulópontja — fizikai — értelemben — a kocsmába volt. S az ott elfogyasztott alkohol hatása mindenképpen lemérhető cselekedetükben. Jogilag — nem emberileg — meglehetősen érdekes mindkét ügy. Hiszen egyikük sem emlékszik a szúrásra, a szúrásokra. Hogy aztán ez a védekezésnek egy kifundált módja, vagy valóban így is volt, annak kiderítése a bíróság dolga. Mert az önhibából eredő ittas állapot nem mentő körülmény! Viszont az is tény, hogy mindketten büntetlen előéletűek, s elmondásuk szerint nem ittak annyit, hogy ne tudták volna, mit cselekszenek. Akkor viszont miért nem emlékeznek?

F. T.

A tenisz Király Kupáért

Az NSZK áll a csoport élén

Vendéglátóinknak alaposan megnőtt az önbizalmuk a Spanyolországban aratott biztos győzelem miatt. (Igaz nekünk nem kell szégyenkeznünk az angliai 3:0-ért). A fiatal, 23 éves Gehring például joggal bizakodott: kitűnően sikerült az elmúlt éve is. Párizsban, a Roland Garros-on, többek között, Brian Gottfried két vállra fektetésével a legjobb nyolc közé jutott, Dél-Amerikában két versenyen is döntőbe verkedte magát. Csütörtökön a spanyolok elleni Király Kupa-találkozó mérkőzéséért hátrítva nyert Sabadellben Gimenez ellen.

És a felsorolás végére kíváncsok a legfrissebb, számunkra sajnos, egyáltalán nem kedvező eredmény. Bombaerős, kifelé pörgető adogatásainak egyetlen percig sem találta el a teniszkerék. Csütörtökön a spanyolok elleni Király Kupa-találkozó mérkőzéséért hátrítva nyert Sabadellben Gimenez ellen.

Egy szó mint száz: csúnya vereség volt, igaz, az NSZK második játékos kitűnő teljesítményt nyújtott. Így tehát, amikor Taróczy és Pinner összecsapása megkezdődött, a magyar játékos legfeljebb egyenlített, vetélytársa viszont akár a győzelmet is megszerezte.

Érdekes dolog: falán senkitől sem kapott ki olyan sokszor Taróczy, mint Pinnertől — igaz sokszor le is győzte, hiszen pályafutásuk kezdete óta gyakran találkoztak —, általában mégis lemondó legyintés fogadja idehaza, ha alulmarad vele szemben. Való igaz, Uli

neve nem cseng olyan jól, mint például Mottramé, de — mivel teljesen ismerik egymás játékát — Balázs ellen mindig kitesz magáért. Sajnos, így történt ezúttal is...

Két és fél ezer néző üzte, hajította, lelkesítette kedvencét a hannoveri Sporthalléban, s mintha többletért is adott volna neki, például az adogatáshoz. Hallatlanul biztosan szervált, ráadásul a kritikus pillanatokban egyszerűen képtelen volt hibázni. Az első játszmában a jól ismert Bolltex talajon 2:2 után elment a magyar játékos adogatójátéka, utána reménye sem volt a fordításra. Nem tudott kibontakozni, ellenfele ugyanis nemcsak jól szervált, de az adogatást is kitűnően fogadta. A második játékrészben megcsillant, aztán hamar szertefoszlott a remény.

Az elején 2:1-es magyar vezetés után Pinner saját adogatójátékában 15:40-re állt — mégis „visszahozta” a pontot. A közepeán az NSZK-versenyző 4:3-as vezetése után 30-40-ről mentette adogatójátékát — akárcsak korábban, ásszal.

Pinner tehát Higuera spanyolországi győzése után újabb értékes skalpot szerzett, egyben bebiztosította az NSZK győzelmét — már a páros előtt...

Kérdéses volt, hogy a párosban jobban tudnak-e alkalmazkodni Taróczyék a sheffieldi Supreme-nél gyorsabb Bolltexhez. Szerencsére — tudtak. Élvezetes csatában rendre ők szereztek pontokat. E becsületpont még jól jöhet válogatottunknak a végelszámolásnál. (A csoport másik mérkőzésén Anglia 2:1-re legyőzte Spanyolországot.)

Magyarország-Spanyolország 2:1

Azoknak a debreceni sportkedvelőknek lett igazuk, akik kivételes sporteseményt vártak a Magyarországi-Spanyolországi Király Kupa-teniszmérkőzésről. A városi sportcsarnokban csütörtökön hat órán át tartó nagy küzdelemben a magyar válogatott 0:1-ről 2:1 arányban győzött.

Mindeket csapat számára nagy volt a tét: a magyar csapatnak győznie kellett, ha versenyben akart maradni az első helyért.

INNEN-ONNAN

A Budapest III. osztályú Közterület-Köbányai Porcelán labdarúgó-mérkőzésen az 56. percen ritka góllal egyenlített a Közterület. Szentgroti kapus kezéből hosszan rúgta ki a labdát, amely a szél segítségével az ellenfél tizenhatosánál átugrotta a védőket, majd a kifutó kaput is, és a hálóba került (!). — A Budapest II. osztályú Gáz-művek—XIV. kerületi Építők találkozó 10:0-ra végződött. — A Víz-művek ellen a Duna Cipő hosszú ideig 1:0-ra vezetett, majd 7:1-re kikapott.

Irány Mexikó. Az idei év nagy főiskolási eseménye az Universiádé lesz, amelyre Mexikóban kerül sor. A játékosok előkészítése nem okoz gondot a rendezőknek, hiszen a 10 évvel ezelőtti olimpia létesítményei kitűnő állapotban vannak, sőt a rendezést lebonyolító is együtt várják az Universiádé rajtját. Szeptember másodikán lesz a megnyitó ünnepség, s 13-án a zárás. Az 1981. évi Universiádéra ismét egy már olimpiát rendező pályázik a legtöbb eséllyel — az NSZK.

Királynőválasztás. A Nemzetközi Tenisz Szövetség az amerikai Chris Ever-

et választotta a múlt év teniszkirálynőjének. Evert 1978-ban kilenc versenyen indult, ötöt megnyert, negyvennyolc egyéni mérkőzése közül csak három veszített el. A „királynőválasztáson” Evertnek egyetlen vetélytársa Navratilova volt, akinek oldalán a párost játssza.

Új egyesület — új edzők. A tavaly nyáron alakult Soproni Városi Sportegyesület három új edzőt szerződtetett, Sági Elvira úszóedzőt Budapestről, aki a KSI-t cserélte fel Sopronnal, Sárossy Elemér kosárlabdaedzőt Veszprémből és Németh Gyula válogatott távolugró, ugyancsak Veszprémből.

Nőnek a kosarasok. Statisztikai adat látott napvilágot az Egyesült Államokban arról, hogy ismét nőtt a mezőny „felső felé”. Az 1972-es adathoz viszonyítva fél centivel magasabb a kosarasok tábora. A versenyzők 35 százaléka 196 és 200 centi között van. De szép számmal akadnak 210 centi feletti játékosok is. A statisztika igazi meglepetése azonban: a legtöbb kosár nem az óriások, hanem az alacsonyabb játékosok nevéhez fűződik.

LABDARÚGÁS

Két EB-selejtező, két barátságos mérkőzés tavasszal

Az MLSZ-ben elkészült a labdarúgás első félévi műsora. Az idény február 21-én, MNK-fordulóval kezdődik, március 3-án indul az NB-1-ben a bajnoki küzdelem és június 16-án kerül sor az utolsó fordulóra.

Nehéz dolga lesz a nagyválogatottnak. Március 28-án idehaza az NDK-val, majd április 4-én idegenben Lengyelországgal együttesével lép pályára, utána pedig két EB-selejtező következik: május 2-án a Népstadionban rendezik a magyar-görög, majd

19-én a Szovjetunióban a szovjet-magyar visszavágót. Az olimpiai válogatott Romániával mérkőzik oda-vissza alapon, április 18-án idegenben, majd május 30-án itthon.

Ifjúsági együttesünk márciusban a Szovjetunió és Románia ellen vív selejtezőt az UEFA-torna 16-os döntőjébe jutásáért, a 21 éven aluli csapat pedig a török válogatottal játszik EB-mérkőzést. Emellett valamennyi csapat műsorában szerepel barátságos mérkőzés, vagy nemzetközi torna.

Az NB I. tavaszi műsora

1. forduló (március 3.)

Ferencváros—Salgótarján, Tatabánya — Bp. Honvéd, Pécs — MÁV Előre, Videoton — Csepel, Ú. Dózsa — V. Izzó, Dunaujváros — MTK-VM, ZTE — Haladás Békéscsaba — Rába ETO, DVTK — Vasas.

2. forduló (Március 10.)

MÁV Előre — Ferencváros, Bp. Honvéd — Békéscsaba, Salgótarján — Videoton, Rába ETO — Ú. Dózsa, MTK-VM — DVTK, Vasas — Dunaujváros, Csepel — Tatabánya, V. Izzó — ZTE, Haladás — Pécs.

3. forduló (március 14.)

Tatabánya — Ferencváros, Dunaujváros — Salgótarján, Videoton — Rába ETO, Békéscsaba — V. Izzó, Vasas — Pécs, DVTK — ZTE, MTK-VM — Csepel, Haladás — Bp. Honvéd, Ú. Dózsa — MÁV Előre.

4. forduló (március 17.)

Ferencváros — Dunaujváros, Békéscsaba — Videoton, Salgótarján — Ú. Dózsa, V. Izzó — MTK-VM, Rába ETO — Vasas, Pécs — DVTK, ZTE — Tatabánya, Csepel — Bp. Honvéd, MÁV Előre — Haladás.

5. forduló (március 24.)

Csepel — ZTE, Vasas — Salgótarján, Rába ETO — MÁV Előre, Dunaujváros — Pécs, Tatabánya — Ú. Dózsa, MTK-VM — Haladás, DVTK — Békéscsaba, Bp. Honvéd — V. Izzó, Videoton — Ferencváros.

6. forduló (március 31.)

Ferencváros—DVTK, Ú. Dózsa—Pécs, Vasas—Csepel, Salgótarján—Bp. Honvéd, Videoton—MTK-VM, Haladás—Dunaujváros, V. Izzó—Rába ETO, Békéscsaba—Tatabánya, ZTE—MÁV Előre.

7. forduló (április 7.)

V. Izzó—Ferencváros, Bp. Honvéd—Videoton, Haladás—Ú. Dózsa, MTK-VM—ZTE, Rába ETO—Salgótarján, MÁV Előre—Vasas, Dunaujváros—Békéscsaba, Pécs—Tatabánya, Csepel—DVTK.

8. forduló (április 21.)

Ferencváros—Haladás, ZTE—Bp. Honvéd, Ú. Dózsa—Csepel, Tatabánya—Vasas, Salgótarján—MTK-VM, Pécs—Rába ETO, Videoton—V. Izzó, Békéscsaba—MÁV Előre, DVTK—Dunaujváros.

9. forduló (április 25.)

Békéscsaba—Ferencváros, Bp. Honvéd—Rába ETO, MTK-VM—Tatabánya, Vasas—ZTE, Videoton—Pécs, Duna-

újváros—Ú. Dózsa, Haladás—DVTK Csepel—Salgótarján, V. Izzó—MÁV Előre.

10. forduló (május 5.)

Népstadion: Ú. Dózsa—MTK-VM, Ferencváros—Bp. Honvéd, Vasas—Békéscsaba, Haladás—Videoton, MÁV Előre—Salgótarján, ZTE—Pécs, DVTK—V. Izzó, Tatabánya—Dunaujváros, Rába ETO—Csepel.

11. forduló (május 12.)

Pécs—Ferencváros, Bp. Honvéd—MÁV Előre, Videoton—Vasas, Békéscsaba—Ú. Dózsa Rába ETO—MTK-VM, Dunaujváros—ZTE, Salgótarján—DVTK, V. Izzó—Tatabánya, Csepel—Haladás.

12. forduló (május 23.)

Népstadion: Vasas—Bp. Honvéd, Ferencváros—Ú. Dózsa, MTK-VM—Pécs, DVTK—Videoton, MÁV Előre—Csepel, ZTE—Békéscsaba, V. Izzó—Dunaujváros, Tatabánya—Salgótarján, Haladás—Rába ETO.

13. forduló (június 2.)

Népstadion: Ú. Dózsa—Vasas, MTK-VM—Ferencváros, Bp. Honvéd—Dunaujváros, ZTE—Videoton, MÁV Előre—DVTK, Csepel—V. Izzó, Rába ETO—Tatabánya, Pécs—Békéscsaba, Salgótarján—Haladás.

14. forduló (június 6.)

Ferencváros—ZTE, DVTK—Bp. Honvéd, Videoton—Ú. Dózsa, Tatabánya—MÁV Előre, Békéscsaba—MTK-VM, Haladás—Vasas, Dunaujváros—Rába ETO, Pécs—Csepel, V. Izzó—Salgótarján.

15. forduló (június 9.)

Népstadion: Bp. Honvéd—MTK-VM, Vasas—Ferencváros, Ú. Dózsa—DVTK, Tatabánya—Videoton, MÁV Előre—Dunaujváros, Csepel—Békéscsaba, Rába ETO—ZTE, Salgótarján—Pécs, V. Izzó—Haladás.

16. forduló (június 13.)

Népstadion: MTK-VM—Vasas, Ú. Dózsa—Bp. Honvéd, Ferencváros—Rába ETO, Videoton—MÁV Előre, DVTK—Tatabánya, Dunaujváros—Csepel, Békéscsaba—Haladás, ZTE—Salgótarján, Pécs—V. Izzó.

17. forduló (június 16.)

Ferencváros—Csepel, Dunaujváros—Videoton, Salgótarján—Békéscsaba, Vasas—V. Izzó, Rába ETO—DVTK, MÁV Előre—MTK-VM, ZTE—Ú. Dózsa, Haladás—Tatabánya, Bp. Honvéd—Pécs.

ZSOLT RÓBERT

Hol tart a magyar labdarúgás?

Négy esztendő alatt éppen a fizikai képességek fejlesztésében léptünk előre a legtöbbet, és kiderült, hogy ez sem elegendő. Otthon egy Pintér munkabírása kiemelkedő, a világbajnoki mezőnyben ez az általános. Minden játékosnak kell annyit vállalnia, mint amennyit mináluk egy Pintér típusú játékos vállal. Labdarúgónk alkatilag sem felelnek meg az igényeknek. Az ellenfelek játékosai erősebbek, jobb felépítésűek és a harcmódoruk is különbözik a miénktől. Egy olyan képességű játékos, mint például Törőcsik, más csapatban jóval többet vállal magára, mint ő, és biztos, hogy nem kezd el sétálgatni, amikor elveszik tőle a labdát. Technikailag, taktikailag is elmaradtak a mi labdarúgónk. Csapatjátékunk könnyen kiismerhető. Nem tudjuk meglepni az ellenfeleket, hanem azok lepnek meg bennünket. Könnyű ellenünk futbalozni. A legszomorúbb, amit ezután mondtam az MLSZ elnöke: — A játékosok legtöbbször hiányzik az olyasfajta sportemberi magatartás, ami szükséges lenne a nagy eredmények eléréséhez. Nem tudnak vérbeli sportember módjára készülni a feladatokra. Nem különleges fegyverzetlenségre gondolok, hanem az általános létkörre. A labdarúgók többsége képtelen alkalmazkodni a válogatott rendjéhez és fegyelméhez. Labilisak az erkölcsi normák, nem hiszik el, hogy végre kell hajtani, amit előírnak a válogatottban; megszokták az egyesületben, hogy találnak egy másik vezetőt, aki felmenti őket az utasítás végrehajtása alól. Nem értik meg, hogy meg kell szolgálniuk azt az anyagi és erkölcsi megbecsülést, azt a magas életszínvonalat, amit a haza biztosít nekik. Ez a szó, hogy haza, egyébként sem melegíti fel a játékosokat, nem érzik, hogy a magyar futball becsületéért kell küzdeniük. Ezért nem a játékosok a felelősek. Ok olyanok, amilyenné nevelik őket, azt tudják, amire megtanítják őket.

Hadd idézzek még egy érdekes felszólalást erről a sajtóterületről. Szepesi György ott jelentette be, hogy lemond az MLSZ-ben viselt intéző bizottsági tagságáról. Azt mondta, hogy ezt ugyan MLSZ-ülésem kellett volna elmondania, de miután a rádió tudósítójaként visszautazik Bonnba, kénytelen ezt az alkalmat megragadni. Azt mond le, mert úgy látja, hogy a magyar labdarúgás az eltelt négy év alatt sem fejlődött. Összehasonlításként megemlíttette, hogy a válogatott csapat nem jutott el az 1970. évi világbajnokságra, mert Prágában, a csehszlovákok elleni mérkőzésen 3:1-es magyar vezetéssel történt egy rossz csere. Ha megörzi az előnyét a magyar válogatott, utazhat Mexikóba és nincs a marseille-i vereség. Az 1974. évi 16-os döntőről azért maradt távol a magyar válogatott, mert a svédek a budapesti mérkőzésük utolsó perceiben feleltek egy szerencsés gólt. Az argentinai VB-n viszont ott lehetett a csapat, mert Kereki Görögországnak fejtelt egy gólt, ugyancsak az utolsó percekben, és ráadásul a szovjet válogatott is egyengette a magyar együttes útját. Egy gól ide, egy gól oda — ennyi a különbség a magyar válogatott csapatok szereplésében. Klubjaik hosszú éveken át jóval alarendeltebb szerepet játszottak az európai kupatornákon, mint előzőleg. Tehát nem sikerült a felzárkózás a nemzetközi élmezőnyhöz. Maradva még ennél a szokványos sajtóérkezetek sorából messze kiemelkedő beszélgetésnél, idézek egy mondatot. Azt, hogy melyik vezetőnek a szájából hangzott el, hadd ne hozzam nyilvánosságra. Nem szeretném ugyanis, ha az ösztönösek és az egyben nagyon helytálló megjegyzések bármiféle következményei lennének. Ez a bizonyos mondat nagyjából így hangzott: „Mi profizmust szervezünk, amatőr vezetőkké!”

Igen, nálunk valóban profizmus van. Csak ezt — a jőző tudja, miért — nem mondjuk ki. Hadd idézzem Páskándi Gézárt, aki az „Egy szurkoló naplója” című írásában így írt (Élet és Irodalom): „A szemérmes profizmusban — senki földje. Mint a küszöb — se künn, se benn. A felelősség ködös és ködösíthető. Áthárítható. Az önkéntes tüzöltő bármikor azt mondhatja: már az is szép tőlem, hogy kibattogtam a tüzeset színhelyére. Jó és hasznos, ha egy futballista művelt tud értekezni, teszem azt Picasso-kék korszakáról, de legalább olyan fontos, sőt fontosabb, hogy tudja: mit kell tennie az európai, a világszint érdekében. Ha már erre szegődött. Végül is másodállás-e nálunk a labdarúgó státus, vagy főállás (a válogatottak és az NB I-es fiúk esetében?). Kiegészítő tevékenység, hobb vagy hivatás? Nem kétséges, bizonyos szinten fölül: az utóbbi.”

Nem lehet „önkéntes tüzöltő” módjára világszínvonalon futbalozni. S a mieink valódiában nem is „önkéntes tüzöltők”. Ők főállású labdarúgók, akik a futballért kajákat a fizetésüket a saját klubjuktól, s uvanonnan a jutalmat a többleteljesítmény fejében. Legalábbis elvileg a többleteljesítményt kellene értékelni. A valóságban azonban olyan messzire vagyunk ezektől a hamisítatlan profi módszerektől, mint Makó Jeruzsálemtól. Annnyiban van nálunk profizmus, hogy a labdarúgót igazán jól megfizetik. Ötször, hatszor annyit kap, mint amennyit egy átlagdolgozó keres a munkahelyén. Milliókat persze nem fizetnek nálunk. Milliókat ott adnak, ahol egy sztár milliókat hoz az egyesületnek. Nálunk a futball még odáig sem jutott el, hogy eltartsa önmagát. Az állam dotálja, a dolgozó ember termeli meg a költségeit!

Már ebből is világosan következik, hogy nálunk szó sem lehet a nyugat-európai modell lemásolásáról. Nem egyszerűen azért, mert a szocializmussal valóban összeegyeztethetetlen, hogy a sportoló áruikké váljék, hanem mert nálunk mások a föltételek, a körülmények. Nálunk valamiféle szocialista profizmust lehetne bevezetni és egyúttal kimondani azt is, hogy a mi játékosaink profik. Ellenőrizhesse a közvélemény, mit kap a pénzéért!

(Folytatjuk)

LABDARÚGÁS

1. Hollandia... 23. Magyarország
A France Football ranglistája

A France Football című francia sportlap elkészítette az európai labdarúgó-válogatottak rangsorát. A listán összesen 31 ország együttese szerepel, a szakírok csak Máltát és Albániát nem minősítették. Véleményük szerint 1978 legjobb labdarúgó-válogatottja Hollandia, Magyarország a 23. helyre került. **Íme a sorrend:** 1. Hollandia, 2. Olaszország, 3-4. Anglia és Lengyelország, 5-6. Franciaország, Spanyolország, 7. NSZK, 8-9. Ausztria, Portugália, 10. Szovjetunió, 11. Csehszlovákia, 12-13. Skócia, Svédország, 14-15. Észak-Irország, Wales, 16-17. Belgium, NDK, 18. Írország, 19. Románia, 20-21. Görögország, Jugoszlávia, 22. Dánia, 23. Magyarország, 24. Svájc, 25. Bulgária, 26. Finnország, 27. Norvégia, 28. Törökország, 29. Izland, 30-31. Ciprus, Luxemburg.

